

Mare

**Charlie helpt diabetici
(en danst de dab)**

Pagina 9

**Verborgen poëzie onder
de brug: 'There is no
satisfying answer!'**

Pagina 3

**'ZUCHT!! JE KUNT BETER
KLEINTJE!!' Fragment uit
roman Arjen van Veelen**

Pagina 6 en 7

**Onno Blom loopt langs
de Leidse voetsporen
van Jan Wolkers**

Pagina 9

Een fusie vol senioren

Studenten spelen beerpong met bejaarde huisgenoten

Studente Anneloes Olthof tussen haar medebewoners: 'Het is alsof ik tientallen opa's en oma's heb.' Foto Paul Remmelts

Het lijkt een ideale oplossing voor zowel kamernood als eenzaamheid: studenten die gratis in verzorgingstehuizen wonen en als tegenprestatie tijd doorbrengen met de bewoners. *Mare* ging kijken in Deventer. 'Biertjes drinken en voetbal kijken voelt niet als werk.'

DOOR SUSAN WICHGERS Op een donderdagavond in Deventer staat Anneloes Olthof (25) in de keuken. Ze is druk bezig het eten voor haar huisgenoten te bereiden. Het menu van vanavond: gekookte eieren, brood, beschuit, kaas, worst en jam.

Geen doorsnee avondmaal voor studenten dus. Maar dat krijg je ervan als je huisgenoten ruim vijftig jaar ouder zijn dan jijzelf.

Olthof is namelijk een van de 'woonstudenten' van zorgcentrum Humanitas. In ruil voor dertig uur vrijwilligerswerk per maand mag ze gratis tussen de senioren wonen.

'Anneloes, wat zie je er goed uit vandaag!' zegt een van de bewoners als Olthof brood op tafel zet. 'Nooit geweten dat jij een bril droeg.' Als de student sociaal pedagogische hulpverlening uitlegt dat de bril slechts ter decoratie is, vallen de ouderen bijna van hun stoel van verbazing. 'Nou ja, het staat je béeldig.'

'Die complimentjes zijn natuurlijk leuk', grinnikt Olthof. 'Het is mooi om op deze manier iets voor iemand te kunnen doen, maar zij doen ook veel voor mij. Het voelt alsof ik tientallen opa's en oma's heb.'

'Net mijn eigen kleinkinderen!', beaamt een oudere bewoner vanaf de andere kant van de zaal.

Olthofs vriend Michael Snelder (25) maakt ondertussen in dezelfde keuken kip madras - uit een pakje, het blijven immers studenten - voor hen twee. Als de eieren te zacht blijken te zijn, geven de ouderen hem de schuld. Snelder lacht. 'Ik help vaker een handje mee hier, dus ze kennen me inmiddels.'

Maar dertig uur per maand meehelpen in een verzorgingstehuis, is dat geen zware opgave? 'Die uren bestaan vooral op papier', zegt andere woonstudent Sores Duman (27, communicatie). 'In werkelijkheid moet je gewoon een goede buur zijn voor de ouderen. Biertjes drinken en voetbal kijken met een bewoner, samen koken, vrouwen die samen nagels gaan lakken, die dingen gaan vanzelf. Het voelt niet als werk.'

Een studentenleven leiden met laat thuiskomen, uitslapen en dat

soort zaken: allemaal geen probleem. 'De ouderen vinden het fantastisch als ik laat thuiskom en zij al wakker zijn', vertelt Duman.

Het gebouw is van alle gemakken voorzien: veel gemeenschappelijke woonkamers, een grote tuin, winkel, wasserette en fitnessruimte, waar de studenten ook gebruik van mogen maken. Bovendien leent de lege gymzaal zich perfect voor feestjes.

Duman: 'Het is hier eigenlijk verrassend normaal. Het enige verschil met een studentenhuus is dat mijn burens geen leeftijdsgenoten zijn. Je moet het niet zien als een bejaardentehuis, maar als een *community*. Laatst was een andere woonstudent jarig. Hij gaf een feest en nodigde ook de ouderen uit. Zij doen dan ook gewoon mee met beerpong.'

> Verder lezen op pagina 3

Collegegeld daalt, maar wie gaat dat betalen?

Studenten krijgen korting op collegegeld, maar de rente van de studentenleningen wordt tegelijkertijd verhoogd.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN Dat staat in het nieuwe regeerakkoord dat dinsdag werd gepresenteerd.

Eerstejaars betalen vanaf volgend jaar nog maar de helft van het wettelijk collegegeld. Dat is dus een korting van ongeveer duizend euro. Pabo-studenten, zowel academisch als regulier, betalen in de eerste twee jaar maar de helft. De basisbeurs komt niet meer terug. Daar was eerst wel hoop op, aangezien zowel het CDA als de ChristenUnie voor de herinvoering waren.

Studentenorganisaties reageerden dan ook negatief: Rhea de Jong van het Interstedelijk Studenten Overleg noemde het 'symboolpolitiek', en de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb) vond het een 'doekje voor het bloeden'.

Daar komt bij dat de rente van de studentenleningen wordt verhoogd. Deze wordt namelijk gekoppeld aan de 10-jaars-, in plaats van de 5-jaarsrente, en die eerste is altijd ietsje hoger. Die verandering levert de overheid vanaf 2060 structureel 226 miljoen per jaar op, staat in de doorrekening van het regeerakkoord. De kosten van de halvering van het collegegeld zijn jaarlijks 175 miljoen.

'Lenende studenten betalen zelf de rekening voor de halvering van het collegegeld', zegt LSVb-voorzitter Tariq Sewbarasingh.

'De partijen doen alsof ze met de halvering van het collegegeld investeren in de toegankelijkheid, maar in de praktijk investeren ze geen cent.'

> Zie ook pagina 5

Volgende week geen *Mare*

Volgende week verschijnt er geen *Mare*. Nummer 7 zal uitkomen op 26 oktober. Mededelingen voor dat nummer moeten uiterlijk 23 oktober ter redactie zijn.

Pagina 3

Ruzie over ramadan in Reykjavik

Uriya Shavit onderzoekt de moslimgemeenschap in IJsland. Daar bestaat verdeeldheid over hoe lang je moet vasten als de zon nauwelijks onder gaat.

Pagina 4

Reorganisatie bij personeelszaken

De personeelsadministratie en de salarisadministratie van alle faculteiten en eenheden worden samengebracht in één afdeling aan het Rapenburg.

Pagina 5

'Kantines moeten veel goedkoper'

Studentenpartij ONS vindt het Universitair Facilitair Bedrijf te duur en wil de organisatie hervormen of het eten en drinken aan marktpartijen overlaten.

Bandirah Pagina 12

Verkeersdiploma

DOOR BART BRAUN De universiteit wil het hoogste onderwijs van het land geven, maar moet soms eerst de gaten dichten die er nog zitten. De bèta's rammen eerst alle wiskunde van de middelbare school erin, voordat ze verder gaan bouwen. De rechtenfaculteit spijkt de taalvaardigheid – veelal basisschoolstof! – van de eerstejaars bij, omdat juristen het wel erg lastig krijgen als ze het verschil tussen 'mits' en 'tenzij' niet kennen. Nu het Engels steeds verder blijft oprukken, zal extra onderwijs in die taal ook nodig blijken voor sommige studenten die verder willen na hun bachelor.

Op één vlak laat de universiteit het echter vooralsnog afweten, en juist dat is een zaak van leven en dood.

Gelukkig zijn wij van *Mare* bereid om ons in te spannen: we willen jullie namelijk niet kwijt. Daarom vandaag in de herhaling: jullie verkeersdiploma. Vier punten van bijzondere aandacht, zeker nu het weer donker wordt.

Voetgangers: Kijk links! En rechts!

Dit is niet moeilijk. Het is eerder verbazingwekkend dat jullie de volwassen leeftijd hebben weten te bereiken zonder deze basisvaardigheid. Kijk ook naar links en rechts voordat je je fiets uit het fietsenrek trekt en hem dwars over de straat zet. Bewoonsters van het Kippenhok, we kijken naar jullie.

Fietsers: Smartphones kunnen geen aankomende auto's spotten

Je Facebookvriendjes, Whatsapp-gesprekken en navigatie zijn natuurlijk veel interessanter dan al dat saaie verkeer. Maar als je om je heen kijkt terwijl je iemand inhaalt of over een onoverzichtelijke vijsprong fietst, is dat echt veiliger dan staren naar je schermje.

Lampjes zijn gratis, reparaties zijn duur

Het enige voordeel aan de smartphone: hij geeft licht. En zonder licht, geloof het nou, ben je volkomen onzichtbaar voor autobestuurders. Goedkopere optie: twee Led-lampjes. Voor weinîg bij de Hema of gratis te schooieren bij alles waar studenten en kraampjes-van-clubs-die-iets-van-studenten-willen samenkomen. Zo rond jullie geboortjaar was het nog lastig om verlichting op je studentenbarrel te hebben, maar die tijd is allang voorbij. Mocht er toch een noodsituatie zijn waarin je als fietsninja door de stad moet, ga dan niet het noodlot tarten door snel langs inparkerende auto's te schieten. Ze kegelen je de ijskoude gracht in en, erger nog, krijgen zo krasen op hun lak.

Hardlopers: er groeit een keur aan dodelijk giftige planten in de Hortus Botanicus

Die kan je opeten, en als je ze dan niet uitkotst ben je dood. Het gaat langzaam en pijnlijk, maar dat is blijkbaar waar jullie op uit zijn, en het geeft minder troep dan jullie huidige aanpak. Dat jullie in het donker gaan hardlopen in donkere kleren getuigt op zich al van een gebrekkige behoefte aan zelfbehoud.

Als je bij zo'n rechtop staande paal met lampjes komt, en één van die lampjes laat een rood poppetje zien, wat moet je dan doen? Deze zogeheten 'voetgangerslichten' komen blijkbaar niet voor in jullie geboortestreek, maar ze zijn best belangrijk. De auto die jou toch al niet zag aankomen omdat je als de fucking Batman versmolten bent met de nacht, gaat er namelijk vanuit dat je niet 'door rood loopt', zoals wij dat noemen. We snappen dat je een mooie tijd moet neerzetten van je hardloop-app, maar doe dat dan in hemelsnaam ergens zonder verkeerslichten.

Als je het niet voor jezelf doet, doe het dan voor ons. Elke lezer telt.

Colofon

Redactie-adres Reuvenplaats 3, 2311 BE Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
Website mareonline.nl
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 15000
Hoofredactie
Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl
Redactie
Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl
Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Marleen van Wesel h.g.van.wesel@mare.leidenuniv.nl
Melle Peters (stagiair) m.t.peters@umail.leidenuniv.nl
Medewerkers
Femke Blommaert · Mattijn de Groot · Holger Gzella ·
Monica Preller · Marit de Roij · Benjamin Sprecher
Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan
Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl
Basisonwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie
Art direction en vormgeving Marcel van den Berg
Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Advertenties Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort
Telefoon 023 - 571 47 45
Redactieraad
Prof. dr. J.C. de Jong (voorzitter) · Prof. dr. F. Israel (vice-voorzitter) · Dr. Hans Vollaard (secretaris) · Maxim Allaart ·
Asel Arynbaeva · Joline Cramer · drs. Bart Funnekotter ·
Marlou Grobben · drs. Malou van Hintum · mr. Folkert
Jensma · Josephine Say · Prof. dr. Nico Schrijver
Jaarabonnementen
Een jaarabonnement op *Mare* loopt van september t/m
juni. Belangstellenden kunnen *Mare* thuisgestuurd
krijgen door €35 over te maken op IBAN
NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden
(o.v.v. *Mare* en SAP-nummer 6200092091) en
vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres
te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl.
Studenten betalen €25.
Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het
studentnummer vermelden.
Adreswijzigingen, klachten en opmerkingen over de toezending
redactie@mare.leidenuniv.nl 071-5277272.
Ingezonden mededelingen
Mededelingen voor het op donderdag verschijnende
nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag
16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.
ISSN 0166-3690

Ontnitwitten

Benoemingen zijn de belangrijkste strategische operaties op de universiteit. Een individu krijgt daardoor de gelegenheid om zich gedurende decennia te ontplooiën, en gaat een wisselwerking aan met een unieke, historisch gegroeide omgeving. Dat kan als een chemische reactie tot onverwachte, vruchtbare ontwikkelingen in onderwijs en onderzoek leiden.

Het enige ware voorrecht van decanen en rectoren is om op dit vlak de optimale keuzes te kunnen maken (en desnoods de administratieve echelons zodanig te ontmitwitten dat er op een correcte wijze goede resultaten worden bereikt). Kritische geluiden zijn normaal: bij sommigen vraag ik me af hoe die ooit hoogleraar zijn geworden, en anderen doen dat bij mij ongetwijfeld ook.

Bijwijken ondermijnen echter de manieren waarop iets geregeld wordt het respect voor de hele professorenstand. Vele jaren geleden werd ik gevraagd om te adviseren over een interne voordracht voor een vrijkomende leerstoel. Ik heb toegezegd, op voorwaarde dat er een stevige inhoudelijke beoordeling zou plaatsvinden of de betreffende persoon überhaupt geschikt was. De verantwoordelijke instituutdirecteur heeft daarmee schriftelijk ingestemd.

Slechts enkele dagen later kwam de gedrukte uitnodiging voor het afscheidscollège van de zittende ordinarius. Daarin werd vermeld dat de kandidaat in kwestie ter gelegenheid meteen publiekelijk als de nieuwe hoogleraar zou worden voorgesteld, terwijl de commissie nog niet één keer bijeengekomen was.

Ik heb niet mede bewilligd in hun raad en handel, en ben er uitgestapt; het gemak van zich defaitistisch schikken is de walging van toekomstige archiefonderzoekers niet waard. Vervolgens antwoordde de secretaresse dat de toenmalige decaan mijn overwegingen begreep. Ik betwijfel of dat wel klopt, want de benoeming ging door – totdat vóór het eerste lustrum de poten van diezelfde (bezette) leerstoel alsnog voorgoed werden afgezaagd.

Men moet zeker geen mensen met een omgekeerde Koning-Midas-touch voor procedures voor zo'n commissie vragen, ook niet ambtshalve. Maar er zit altijd een kloof tussen het vrij simpele principe – de beste wordt het – en de onoverzichtelijke werkelijkheid. Dat komt door drie factoren.

Ten eerste de irrationele emoties van commissieleden en anderen die zich ermee bemoeien (en regelmatig een

oen vinden die ze kunnen manipuleren): sympathie en antipathie jegens individuele kandidaten of specialismen, de wens om een eigen pion te installeren of om een ander doelgericht te beschadigen, de oerangst om voorbijgestreefd te worden door een rijzende ster.

Ten tweede de onvoorspelbare verhouding tussen het sollicitatiedossier en de persoonlijke indruk op een cruciaal moment, of de oncontroleerbare dynamiek die tijdens het beraad ontstaat: wie aanvankelijk sterk en zelfstandig leek, kan opeens saai, warrig, arrogant of, het ergste, hypercorrect volgens het boekje overkomen.

En ten derde de overkoepelende politieke agenda's die de positie van het op deze manier te consolideren vakgebied in zijn bredere context bepalen. Hier liggen buitenkansen, maar het grootste zwaktebod is de fantasieloze lafheid: dan wordt het vast een uitgebluste tussenpaus die zich minder door wetenschappelijke wapenfeiten dan door jarenlange volgzzaamheid in ondergeschikte bestuursfuncties onderscheiden heeft (een efficiënte methode om het zelfrespect af te leren), omdat men iemand refereert die niet moeilijk doet, braaf zijn formulieren invult en vergaderend de collectieve mentale achteruitgang bevordert.

Voortreffelijke commissies benoemen uitstekende mensen, matige commissies ondermaatse. Succesvolle benoemingen vergen hoofdzakelijk de twee eigenschappen die de Pruisische generaal Clausewitz in zijn meesterwerk *Vom Kriege* van de strateeg vraagt die in een chaotische situatie de juiste beslissing moet nemen. Enerzijds een scherp verstand dat ook in het diepe donker niet zonder sporen van een inwendig licht is die naar de waarheid leiden. En anderzijds de moed om dat licht, hoe zwak dan ook, te volgen. In de klassieke krijgskunst heet het eerste *coup d'œil*, het tweede *courage d'esprit*.

Intuïtie voor kwaliteit ontstaat door een continue blootstelling aan de beste wetenschap (ook bestuurders moeten blijven lezen); de meest nobele vorm van durf combineert onverschilligheid jegens gevaar (dat went wel) met het branden voor een ideaal. Insubordinatie uit inzicht en plichtsgevoel hoort erbij. Toch gaat het niet alleen om een pragmatische besluitvorming: kennis en moed maken onsterfelijk omdat zij dat zelf zijn.

HOLGER GZELLA is hoogleraar Hebreeuwse en Aramese taal- en letterkunde

Column

Mensen

071 - 527 ...

IJslandse moslims

De Israëliër Uriya Shavit is verbonden aan de universiteit van Tel Aviv en doet onderzoek naar moslimgemeenschappen in Europa. Op 18 oktober geeft hij een lezing in de Wijnhaven.

Waar bent u nu?

'Ik ben in Reykjavik, IJsland, veldwerk aan het doen.'

Maar daar wonen toch niet heel veel moslims?

'Daarom ben ik er juist! Ik doe al lang onderzoek naar islamitische gemeenschappen in Europa. In Nederland en Duitsland bestaan die al decennia. Ik vind het interessant om er van het begin af bij te zijn. In IJsland wonen zo'n 1050 moslims, op een totale bevolking van 330 duizend. Ik ben hier om te kijken hoe de gemeenschap zich ontwikkelt.'

En?

'Die gemeenschap bloeit. Er zijn ondertussen drie moskeeën. Die drie geloofsgemeenschappen liggen stevig met elkaar in de clinch.'

Waarover dan?

'Over het vasten tijdens de Ramadan bijvoorbeeld. Je mag pas eten als de zon ondergaat, maar aangezien het in de zomer 22 uur per dag licht is in IJsland, is dat natuurlijk heel heftig. Een groep zegt: dit is ondoenlijk en in noodgevallen is het best toegestaan om de zonsopgang in Mekka als uitgangspunt te nemen. Maar de andere twee vinden dat niet acceptabel. Maar dit conflict gaat dieper dan alleen religie. Uiteindelijk ruziën ze ook over geld.'

In IJsland zijn de verschillen dus al groot. Is grote verscheidenheid een kenmerk van de islam?

'Oh, absoluut. De islam kent veel minder hiërarchie dan bijvoorbeeld het katholicisme. Daar heb je de paus, de aartsbisschop, dan de bisschop etc. Binnen de islam kun je veel meer zelf kiezen wie je spirituele leider is. Daarom zijn er ook zo vaak meningsverschillen, bijvoorbeeld of je als moslim iemand "Merry Christmas" mag wensen. Er is geen paus die even zegt: zo moet het en niet anders. Er zijn allerlei verschillende imams die fatwa's uitspreken, die gelden dus niet voor alle moslims.'

Maar er is toch sharia?

'Dat ligt vaak ook allemaal veel minder scherp, dan in het Westen wordt gedacht. Ik vind de bierreclame op een voetbalshirt wel een mooi voorbeeld. Kan een moslim uitkomen voor een club met een biersponsor? In principe mag je niet aanzetten tot gedrag dat haram is, en daar valt alcohol ook onder. Maar als je zo'n shirt aandoet om voedsel op tafel te krijgen voor jezelf of eventueel voor je kinderen kan het weer wél.'

U bent joods en verbonden aan een Israëlische universiteit. Wordt uw onderzoek nooit gehinderd door antisemitische of anti-Israëlische gevoelens bij moslims?

'Ik krijg die vraag heel vaak. Het is interessant dat hoogopgeleide personen in het Westen daarover beginnen. Ik heb er eigenlijk geen problemen mee. Ik word heel altijd heel hartelijk en gastvrij ontvangen in moskeeën. Ook door fundamentalistische stromingen.

Er zijn veel moslims uit Noord-Afrikaanse landen die zich in Europa gevestigd hebben. Vaak is de verstandhouding in die landen tussen joden en moslims best goed. Er zit ook een andere kant aan dit verhaal natuurlijk. Ik ben nog geen moslim tegengekomen die een groot supporter is van Israël. Zo reëel moet je wel zijn.' **VB**

Lezing Uriya Shavit: Muslims in Europe, A Clash or a Meeting of Civilizations? Wijnhavencomplex, Den Haag
Wo 18 okt 13 uur, Toegang gratis, wel aanmelden via universiteitleiden.nl/en/events/2017/10/uriya-shavit

Nee zeggen mag niet

Jonge dichters verzamelen zich heimelijk onder de brug

Underground-poëzie, op een geheime locatie in Leiden (die jullie hopelijk niet in één oogopslag herkennen).

Foto Taco van der Eb

Under the Bridge, een collectief van zo'n veertig jonge dichters en poëziefhebbers houdt 's avonds laat stiekem bijeenkomsten. 'We begrijpen poëzie niet, omdat we onszelf niet begrijpen.'

DOOR MELLE PETERS 'Ladies and gentlemen, blijkbaar hebben we publiek vanavond', galmt de stem van Lorenzo Barberis (25, afgestudeerd comparatieve literatuur) ergens onder een oude brug in de binnenstad van Leiden.

Maanden geleden ontdekte hij deze schimmige plek, tijdens een nachtelijke struintocht met twee vrienden. Ze vonden er het boek *A Clockwork Orange* van Anthony Burgess, en begonnen het om beurten voor te lezen. Dat was de voorbode van 'Under the Bridge (UTB): Poetry Gatherings', een genootschap van zo'n veertig dichters en poëziefhebbers die nu voor de derde keer in het holst van de nacht onder het spinrag samenkomen.

Na zijn studie zat Barberis in een

uitzichtloos bestaan van bijbaantjes. 'Ik was dishwasher, bezorger, en *bo-red as fuck*.' Hij besloot niet bij de pakken neer te zitten. 'Ik heb zo mijn passies en ik besloot daar iets mee te doen.' Zodoende heeft hij een hele groep van gelijkgestemden om zich heen verzameld.

'What is poetry?', vraagt Barberis, gekleed in zwarte visserstrui met bijpassende oorring. Hij kijkt naar de groep jonge romantici die in grote getalen op de smalle houten vlonder is neergestreken. 'A transcendence of thoughts', antwoordt Anaïs Feron (21, culturele antropologie en ontwikkelingssociologie), gekleed in een visnetpanty met een vuurrode jas. Samen met Barberis organiseert ze deze heimelijke bijeenkomsten. Feron hoorde via een vriend van de eerste UTB-bijeenkomst. Ze was meteen verkocht en besloot zich bij Barberis aan te sluiten.

'Heeft iemand nog een ander antwoord?' vraagt Barberis door.

'We begrijpen poëzie niet, omdat we onszelf niet begrijpen', klinkt er uit de groep.

Barberis is nog niet tevreden: 'Ik

zoek nog steeds naar een *satisfying answer*.'

'There is no satisfying answer!', roept Elisa Ephraim (25), een studente toegepaste psychologie met een glanzende bos krullen.

'That's the satisfying answer!', lacht Barberis, en hij buigt zich naar beneden om de fles rode wijn te pakken.

Iedereen is welkom bij UTB om gedichten voor te dragen, alleen de locatie wil UTB liever niet openlijk prijsgeven. 'Omdat we het graag intiem willen houden.' Eigen werk, beroemde dichters of onbekende poëten, alles komt aan bod. Zo galmt er gedurende de nacht Italiaans, Grieks, Nederlands, Engels en Indonesisch door de tunnel. Barberis en Feron lopen ook rond met een klein rood tombola-doesje waarin willekeurige verzen zitten. Aanwezigen die geen gedichtje paraat hebben, moeten er eentje uitpakken en voordragen. 'Nee zeggen mag niet!' benadrukt Barberis.

Na een gedicht over het vlakke Nederland, geschreven door Cees Nooteboom, betreedt Pablo Kattenberg (21, literatuurwetenschappen)

de cirkel. 'Let's have some real Dutch poetry now!' In zijn beige ribjasje, met een hand in zijn jaszak, vertelt hij het verhaal van zijn spontane lift-avontuur in Zweden. Hij wilde terug naar een meisje, en dicht hoe hij 'eindeloos bibberend als de Zweedse dronkenschap om hem heen' in de druipende regen langs de weg stond. In een wegrestaurant schreef hij toen het gedicht dat hij nu aan de groep ten gehore brengt.

Wanneer zijn gedicht is afgelopen, echoot er applaus in de tunnel. 'Ik moet mijn verhaal nog afmaken!' vervolgt Kattenberg. Het meisje heeft hij niet meer weten te bereiken en uiteindelijk is hij met het vliegtuig naar huis gegaan.

Als de laatste spreker is geweest staan Barberis en Feron wederom naast elkaar voor de groep, dit keer hand in hand. 'Om de the connection te visualiseren', legt Feron uit. Onder luid geklap sluiten ze samen met een buiging de allerlaatste keer onder de brug af. 'Winter is coming', zegt Feron. 'We hebben nu een plek gevonden waar we droog en warm kunnen zitten.'

We zijn échte vrienden

> Vervolg van de voorpagina

Doordat er zoveel ruimte is, zijn de gekste initiatieven mogelijk. In de tuin staat bijvoorbeeld een gigantische zeecontainer: eigendom van woonstudent Jurriën. Hij verbouwt er sla, en verkoopt die ook.

Harry ter Braak (91) helpt mee met de slacontainer, vertelt hij trots, terwijl hij twee beschuitjes met boter besmeert. 'Jurriën is mijn overbuurman. Ik wist dat zulke slacontainers al bestonden. Dus ik zei tegen hem: wij moeten het anders aanpakken. Met betere hygiëne dan de anderen, bijvoorbeeld. Nu werken we met van die witte labjassen en handschoenen.'

Voor ze hun intrek mogen nemen, worden de woonstudenten eerst onderworpen aan een selectieprocedure. Eerst kiezen de huidige woonstudenten uit alle aanmeldingen geschikte kandidaten, daarna kijkt het management hoe de interactie met de ouderen verloopt. 'Soms gaat het mis', weet Duman. 'Een tijdje geleden is een woonstudent weggestuurd omdat hij geen goede buur was. Hij was te veel op zichzelf.'

Olthof is bij de ouderen aan tafel

gaan zitten en schenkt glaasjes melk in. 'Het is hier altijd gezellig', zegt ze. 'Je bent nooit alleen.' De oudere bewoners zijn het roerend met haar eens. Ze vinden het vooral leuk dat de verhalen van de studenten de buitenwereld naar binnen brengen, ze zorgen voor wat leven in de brouwerij.

'Het is fantastisch, wonen met die studenten', vindt Ter Braak. 'We zijn échte vrienden. Ik ben een grote feestganger, dus toen Patrick laatst jarig was en een feest gaf, heb ik de boel mooi op stelten gezet.' **SW**

Ook in Leiden?

Vooralsnog zijn Deventer en Arnhem de enige twee steden waar senioren en studenten samenwonen. Misschien iets voor Leiden?

- Mart Keuning, fractievoorzitter van ChristenUnie Leiden, is enthousiast. 'Het lost problemen op met huisvesting, ouderen zijn minder eenzaam: geweldig als zo iets lukt.'
- 'Hartstikke leuk', vindt Pascale van Empel, beleidsadviseur bij woningcor-

'Net mijn eigen kleinkinderen!' Foto Paul Remmelts

poratie De Sleutels. 'Wij bieden alleen losse woningen voor senioren. Maar mocht er ooit sprake zijn van leegstand, dan zou het zeker een optie zijn om iets met studenten te doen.'

In Leiden Noord staat al wel een complex waar studenten korting krijgen op de huurprijs in ruil voor vrijwilligerswerk. Het project, Student in de Wijk, is een samenwerking tussen studentenhuusvester DUWO, zorginstelling Libertas en De Sleutels.

In andere studentensteden zijn er vergelijkbare woonprojecten met gemengde bewoners, zoals een leeg kantoorpand in Delft waar studenten, statushouders en starters wonen. 'Het idee is dat verschillende bevolkingsgroepen zo met elkaar in aanraking komen, en het houdt de wijken gemengd', zegt voorzitter Tariq Sewbaransingh van de Landelijke Studenten Vakbond. 'Het is een goede oplossing voor de woningnood in studentensteden.'

Nieuws

Opleidingen uitgesteld

De nieuwe bachelor-track Politics, Philosophy and Economics (PPE) van Politieke Wetenschappen wordt uitgesteld tot 2019 of 2020. Ook de Faculteit Archeologie heeft het starten van een nieuwe afstudeerrichting in de masteropleiding Archeology, Applied Archeology, een jaar uitgesteld. Dit vanwege de verhoogde werkdruk door hervormingen in het bachelorprogramma dit jaar. Geesteswetenschappen heeft ook een opleiding die PPE heet: de mastertrack Philosophy, Politics and Economics van Filosofie. De faculteit wil de naam nu veranderen naar Philosophical Perspectives on Politics and the Economy. Dat zou de inhoud van het onderwijsprogramma beter weergeven.

Prijs voor lijkenstudie

Leidse forensisch archeologe Hayley Mickleburgh heeft de Nationale Postdocprijs gewonnen. Mickleburgh onderzoekt het vergaan van lijken op een zogeheten 'body farm' in Texas. Daar liggen zo'n vijftig lijken, die in verschillende stadia van ontbinding worden onderzocht. Nuttig voor misdaadonderzoekers, of voor archeologen, die bijvoorbeeld onderzoek doen naar grafrituelen. Mickleburgh krijgt 10.000 euro om vrij te besteden aan onderzoek.

Anders afval scheiden

De gemeente Leiden wil anders afval gaan scheiden. Plastic, metaal en drankkartons worden, als het plan doorgaat, voortaan uit het huishoudelijk afval gevestigd. Ook moeten er meer papiercontainers komen. In 2022 moet de helft van al het afval gescheiden worden. Voorlopig moet je plastic nog zelf zelf naar de plasticbak zeulen. Het plan ligt tot 21 november 'ter inzage'. Daarna mag de gemeenteraad er nog commentaar op geven.

Nieuw gaybrapad

Leiden heeft weer een nieuw regenboogzebrapad: over de 2e Binnenvestgracht, tussen Stadscafé Van der Werff en Studio de Veste. Eerder lag er al eentje op de Nieuwe Beestenmarkt. In 2016 werd die beschadigd door een groep Quintus-leden, bij hun dispuutsontgroening. Die regenboogzebra verdween bij de herinrichting van de straat. Gisteren, op Coming Out Dag, werd het definitieve regenboogzebrapad officieel geopend. COC Leiden organiseert nog verschillende andere activiteiten. Vanavond een lezing van Sophie Labelle, samen met ASV Prometheus. Vrijdag is er een make-up-workshop met tips voor transgenders en zaterdag een Coming Out Dag-feest met pubquiz. Meer informatie op cocleiden.nl.

Aanvulling

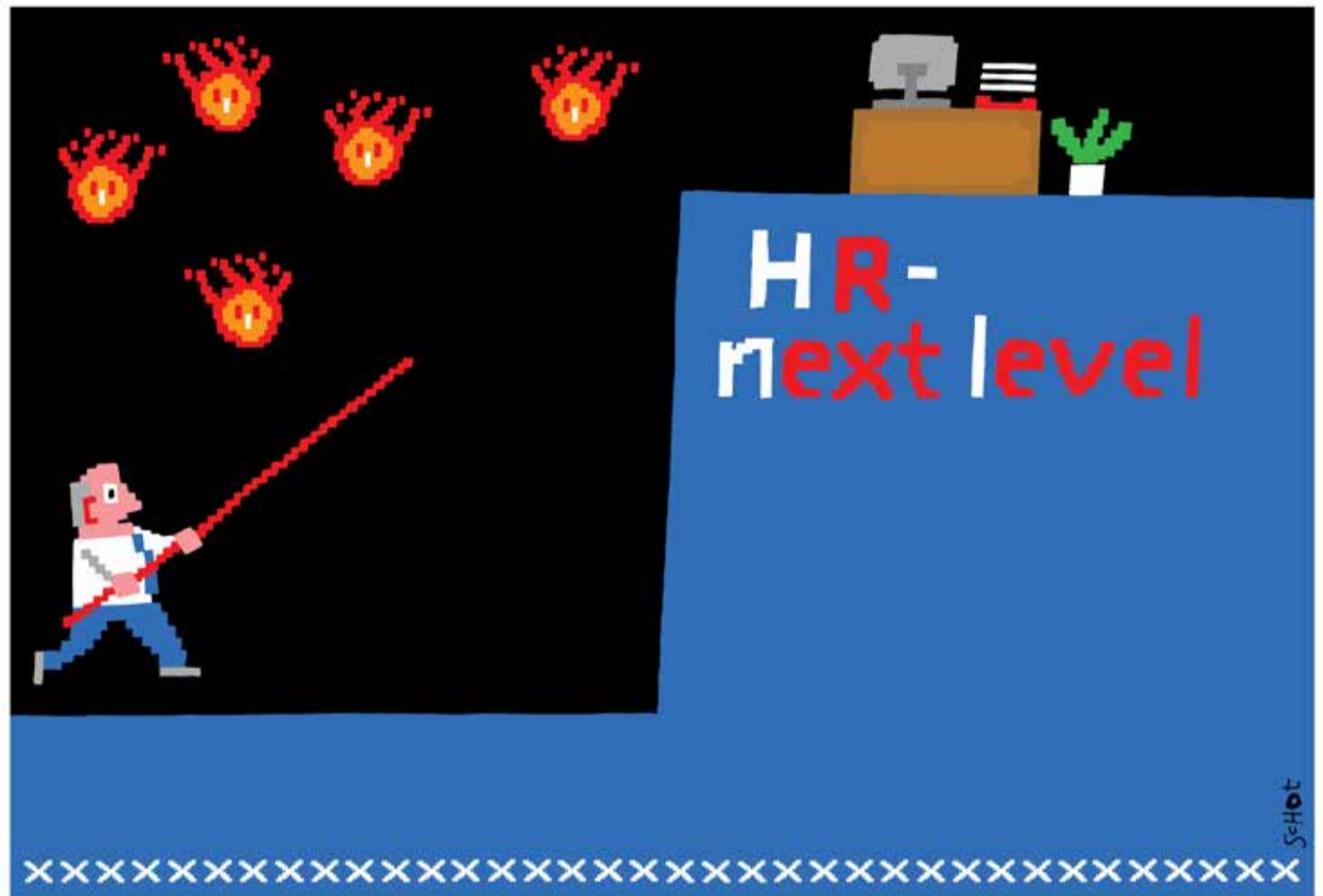
In het nieuwsbericht 'Docenten verstoorden lezing Baudet' (Mare 5, 5 oktober) werd gemeld dat de docenten in kwestie ook de entreeprijs van drie euro niet hadden betaald. Docenten betalen echter nooit bij HSVL-evenementen, laat Judith Pollmann weten. Zij is wetenschappelijk directeur van het Instituut voor Geschiedenis van de Universiteit Leiden. De HSVL bevestigt dat docenten 'vaak niet' hoeven te betalen bij verenigingsactiviteiten. Volgens studenten in de faculteitsraadsvergadering waarvan Mare vorige week verslag deed, zaten de docenten eenmaal binnen bij de bijeenkomst 'de gniffelen en onderbraken ze de lezing'. Pollmann benadrukt dat het slechts om een gedeelte van de docenten ging. Zij waren naar de bijeenkomst gekomen op verzoek van studenten, die het niet eens waren met de uitnodiging aan Thierry Baudet.

Rectificatie

Boven het stuk over de faculteitsraadsvergadering bij Sociale Wetenschappen (Mare 5, 5 oktober) staat een onjuiste kop: 'Hoe zit het met ontslagen prof?'. Hoogleraar pedagogiek Rien van IJzendoorn is niet ontslagen: hij blijft formeel in dienst tot zijn pensioen (volgend jaar), maar neemt zijn vakantiedagen op. Hij blijft zijn promovendi begeleiden, als zij dit verzoeken.

Grote reorganisatie bij P&O

Vakbond wil harde toezeggingen over baanbehoud

De personeelszaken van de universiteit gaan op de schop. Er komt een nieuw Personeel Shared Service Centre (PSSC) waarin de personeelsadministratie en de salarisadministratie van de faculteiten en eenheden op één afdeling aan het Rapenburg worden samengebracht.

DOOR VINCENT BONGERS Bij de reorganisatie gaan volgens het college van bestuur geen voltijdbanen verloren, de 'verwachting' is dat het een 'fte-neutraal' proces wordt.

Personeelspartij FNV Overheid is daar niet gerust op, en wil harde toezeggingen van het college dat er geen gedwongen ontslagen vallen. Maandag besprak de universiteitsraad het plan.

Het reorganisatieplan, dat de naam 'HR Next Level' kreeg, heeft betrekking op medewerkers van

Personeel & Organisatie, de afdeling Human Resources en Management.

De salarisadministratie verhuist van het Financieel Shared Service Center naar het PSSC. Zo worden 'de lijntjes tussen personeels- en salarisadministratie korter'.

De reorganisatie is volgens het plan nodig om de service naar werknemers te verbeteren. 'Het is van belang dat het wetenschappelijk personeel zoveel mogelijk tijd aan onderwijs en onderzoek besteedt, en zo weinig mogelijk aan administratieve zaken.'

Het PSSC krijgt dan ook een servicepunt waar medewerkers terecht kunnen met vragen over arbeidsvoorwaarden en salaris. Het college voert ook nog andere redenen aan voor de reorganisatie. Het samenvoegen maakt het doorvoeren van wet- en regelgeving eenvoudiger. Het HR-beleid moet aangescherpt worden om toptalent aan te trekken. Verder stelt de immer voortschrijdende internationalisering steeds

meer eisen.

In het plan staat dat niet het doel is om 'met minder mensen het werk' te gaan doen. Door efficiënter te werken kan de dienstverlening worden uitgebreid.

Bart van der Steen van personeelspartij FNV Overheid maakt zich zorgen over de reorganisatie. 'Delen van het plan zijn nog erg onduidelijk. De reikwijdte van de reorganisatie kunnen we dan ook nog niet goed overzien', zegt hij tijdens de universiteitsraadsvergadering maandag. 'Er staat in de brief dat de verwachting is dat de nieuwe opzet "fte-neutraal" gaat zijn. Het uitgangspunt is dus dat er geen gedwongen ontslagen vallen. Functies vervallen, maar daar komen nieuwe voor in de plaats, is het idee.'

'Het gaat hier echter wel om een reorganisatie, een proces dat hele heftige gevolgen voor medewerkers kan hebben. Uitgangspunten en verwachtingen vind ik heel fijn, maar ik wil een steviger toezegging van het

college dat mensen hun baan niet verliezen.'

Het plan zoals het er nu ligt laat nog genoeg ruimte voor ontslagen, aldus Van der Steen: 'In het stuk wordt veel gesproken over "de flexibiliteit van medewerkers". Er verandert iets in de organisatie, er is plek voor alle werknemers in de nieuwe opzet als zij zich flexibel opstellen.' Dat vindt Van der Steen te vaag. 'Ook op dit punt moeten duidelijke afspraken worden gemaakt. Wat verstaan we eigenlijk onder flexibiliteit? Wat zijn de grenzen van die flexibiliteit? En wie bepaalt die grenzen?'

Van der Steen voorziet nog meer problemen. 'Het idee is dat alle medewerkers solliciteren op de nieuwe functies. Wat gebeurt er als deze medewerkers na een aantal keer solliciteren toch geen functie krijgen? Dat wordt mij niet duidelijk uit dit stuk.' De universiteitsraad spreekt op maandag 23 oktober met het college over het plan.

Red superprins Panji

De UB is een crowdfundingactie gestart om een groot aantal handschriften over de avonturen van de Javaanse Prins Panji te digitaliseren.

'Soms sla je een boek open en dan hoor je het geritsel van bladzijden die uit elkaar vallen', zegt Roger Tol, oud-directeur van de Indonesische vestiging van het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde (KITLV) in Jakarta.

Tol staat voor een aantal boeken van de UB met daarin handgeschreven verhalen over de avonturen van het koninklijke mythische figuur Panji.

'Dan moet je stoffer en blik pakken. Uiteindelijk gaat dit allemaal kapot. Panji is een prins die de hoofdpersoon is van een hele groep

verhalen die heel erg populair is in Zuidoost-Azië, legt hij uit.

'In de basis is het een simpel Romeo en Julia-plot. De prins gaat trouwen met een prinses, maar die dame verdwijnt plots. In bepaalde versies van het verhaal is ze geschaakt door een slechterik. In andere is ze gewoon verdwenen. De prins probeert haar weer te pakken te krijgen. Hij moet uiteraard heel wat hindernissen overwinnen voordat dat zover is. Hij knokt met schurken en raakt in oorlog met vorsten. Hele landen worden onderworpen.'

De bibliotheek heeft ruim 250 Panji-manuscripten, de grootste collectie ter wereld, en is een crowdfundingactie begonnen om de boeken en bundels in te kunnen scannen. Zo blijven ze niet alleen digitaal bewaard, maar kunnen ze ook over de

hele wereld gratis bestudeerd worden. Bij ter perse gaan van deze Mare was er € 3.190 van het doelbedrag van € 16.300 binnen. De actie duurt nog tot 1 december.

'De eerste vertellingen ontstaan al in de twaalfde eeuw in Oost-Java', aldus Tol. 'Het grappige is dat ze nu nog steeds populair zijn. Op Java heb je een vorm van wajang met alleen Panji-verhalen. 'De prins excelleert in alles, van de liefde tot het voeren van oorlog. Er zijn stripboeken en films over zijn avonturen.'

Panji duikt ook ver buiten Indonesië op. 'In Cambodja, Myanmar en Thailand bijvoorbeeld.'

Tol bladert voorzichtig in een handschrift uit 1821. 'Kijk hier maar eens. Daar zie je dat de inkt een reactie is aangegaan met het papier. Het wordt onleesbaar: inktvraat.'

'Het slaat dwars door het papier heen', aldus Erik Weber, communicatieadviseur van de UB.

Tol: 'De andere kant van de pagina is dan ook niet meer leesbaar.'

Weber: 'Dat is een van de redenen dat we dit allemaal gaan digitaliseren.' Het gaat niet alleen om boeken. Tol laat een voorwerp zien dat lijkt op een oude houten luxaflex.

'Dit is een lontar uit Bali, gemaakt in 1735. Het is een Panji-tekst gekerfd op palmblad. De bladen zitten met touw aan elkaar vast en worden uitgerold om de verhalen te kunnen lezen. "Drie Spaanse matten", staat er op de lontar. 'Dat is de prijs. De "Spaanse mat" is een munteenheden uit die tijd.' **VB**

<https://www.steunleiden.nl/project/panjitala>

Studenten willen UFB aanpakken

‘Dure catering en restaurants spekken universiteit’

Studentenpartij ONS stelt dat de universitaire reserves worden gespekt met winsten die het Universitair Facilitair Bedrijf (UFB) maakt met catering en het uitbaten van restaurants. De partij vindt het UFB te duur en wil de organisatie hervormen of het eten en drinken aan marktpartijen overlaten.

DOOR VINCENT BONGERS De andere partijen in de universiteitsraad zijn terughoudender en willen eerst de financiën en functioneren van het UFB eens goed tegen het licht hou-

den, en geen overhaast oordeel vellen over de organisatie.

ONS stelde onlangs in een notitie voor om de prijzen van de universitaire kantines rigoureuus om te gooien. Studenten moeten tegen kostprijs kunnen eten en drinken. Medewerkers en externe bezoekers betalen dan de marktconforme prijs. Maandag werd de notitie in de universiteitsraad besproken.

Joris Claessens van studentenpartij LVS en voorzitter van raadscommissie financiën en huisvesting: ‘We hebben gesproken met het UFB, onder meer met directeur Monique Teufer, en het blijkt dat de organisatie budgetneutraal werkt. Mochten

bepaalde onderdelen van het UFB winst maken, dan wordt dat gebruikt om eventuele verliezen bij andere takken op te vangen. Zijn die verliezen er niet dan vloeit de winst naar de universitaire reserve.’

Volgens het bedrijf kunnen de prijzen alleen omlaag als het college van bestuur dat subsidieert. Claessens: ‘Meer geld van het college naar het UFB gaat ten koste van andere activiteiten, daar moeten we wel rekening mee houden.’

Alderik Oosthoek van ONS stelt een stevige aanpak van de organisatie voor: ‘Uit het gesprek kwam naar voren dat het UFB nooit in de min eindigt. Wij hebben de indruk dat er

heel veel hoge vaste kosten zijn waar studenten en personeel fors voor betalen: Zij spekken de reserves van de universiteit, dat vind ik bizar.’

‘Misschien zijn er grove maatregelen nodig. Moet het UFB niet helemaal hervormd worden? Of moeten de universitaire restaurants en de catering aan de markt worden overlaten? Met als gevolg dat door concurrentie de prijzen omlaag gaan.’

‘Dat zijn interessante ideeën, maar dan moeten we eerst alle cijfers van het UFB zien’, aldus Claessens. ‘Het is overigens ook zo dat als er een negatief resultaat is dat dat gedekt wordt met geld uit de universitaire reserve.’

Een blik op de universitaire begro-

ting 2017-2020 leert dat het UFB voor dit jaar verwacht uit te komen op een positief exploitatieresultaat van twee ton. In 2015 realiseerde het bedrijf een plus van 554 duizend euro, vorig jaar ging het om anderhalve ton. Over twee weken vergadert de universiteitsraad met het college van bestuur, onder meer over de restaurants.

Overigens kwam uit het gesprek tussen de commissie en het UFB naar voren dat bij wijze van proef er ook in het Kamerlingh Onnesgebouw van Rechten ’s avonds weer warme maaltijden gaan worden geserveerd. Dat gebeurt nu alleen nog maar in het Lipsius. De proef gaat drie maanden duren.

Tag jezelf in het Zweetkamertje

Studenten die in Leiden afstuderen mogen al decennia een handtekening zetten in het Zweetkamertje. Daarna komen de meesten er nooit meer, behalve om iemand anders af te zien studeren. De universiteit heeft het kamertje nu gedigitaliseerd: op www.hetzweetkamertje.nl staat een afbeelding van 360 graden in hele hoge resolutie, waardoor iedereen alle handtekeningen nog een keer kan bekijken. De plek van je eigen handtekening kan je taggen, voor extra vereeuwiging, bijvoorbeeld als de oorspronkelijke krabbel niet meer zo goed te zien is – geen ondenkbaar scenario. Gebruikers kunnen hun tag koppelen aan hun LinkedIn-profiel: dan laat de site ook foto, locatie en werkgever zien.

‘Ik kan niet zonder laptop’

Mag een docent laptops in de collegezaal verbieden? En is dat een goed idee? Daar werd maandag tijdens de faculteitsraad Rechten over gesproken.

Het laptopverbod van hoogleraar moderne Nederlandse letterkunde, Yra van Dijk, zorgde maandag voor discussie bij faculteitsraad Rechten. Van Dijk wil niet langer concurreren met online shoppen en chatsessies, maar ze baseert het verbod ook op wetenschappelijk onderzoek: studenten die op laptops notuleren onthouden de stof minder goed dan studenten die pennen.

‘Het lijkt me goed om na te denken of zo’n verbod wenselijk is bij Rechten’, stelt raadslid Bart Labuschagne, universitair docent bij rechtsfilosofie. ‘Een algeheel facultair verbod is wat mij betreft onzin, want er zijn ook docenten die bij colleges gebruik maken van technologie waarvoor juist een laptop nodig is.’

‘In het vooroverleg van deze vergadering kwam naar voren dat het volgens de raadsleden aan afdelingen en docenten zelf is om daar een

besluit over te nemen. Maar is er een grond, of een bevoegdheid, voor een eventueel verbod?’, wil Labuschagne van het rechtenbestuur weten.

Portefeuillehouder onderwijszaken Peter van Es: ‘Er gebeurt hier al het nodige. Strafrecht heeft bijvoorbeeld een laptopverbod.’

Maar het blijft onduidelijk of een docent eigenlijk een verbod mag uitvaardigen. ‘Als je het formeel gaat bekijken: dan zou ik denken dat het toch zo zou moeten zijn dat, binnen het redelijke, een docent zelf mag bepalen of een laptop is toegestaan’, aldus Van Es. ‘Het lijkt me in ieder geval mooi als die bevoegdheid er is.’

Een flink deel van de raadsleden van de studentenpartijen zit met opengeklapte laptop bij de vergadering. De apparaten worden dan ook verdedigd. ‘Ik snap best dat er docenten zijn die het vervelend vinden om naar al die schermen te kijken, waar dan vaak ook nog zo’n lichtgevend appeltje op zit’, zegt Roemer Schimmelpenninck van studentenpartij ONS. ‘Maar ik voel me toch geroepen om een pleidooi te houden

voor laptopgebruik. Het kan namelijk heel nuttig zijn. Bij werkcolleges fiscaal recht werk je bijvoorbeeld samen met andere studenten, dan kun je echt niet zonder laptop.’

Schimmelpenninck: ‘Ik ben er bang voor dat docenten te snel zeggen: “Iedereen met een laptop notuleert alleen, denkt niet na, interacteert niet en zit de helft van de tijd op facebook.” Natuurlijk zitten er zulke studenten tussen. Dat is niet verstandig, maar bij een verbod lijden de goeden onder de kwaden. Ik zou me behoorlijk onthand voelen als ik mijn laptop niet meer mag meenemen naar college. Ik vrees er ook voor dat zonder laptop meer studenten gaan terugvallen op SIL-verslagen of opnameapparatuur. Hoe wenselijk is dat?’

‘Een duidelijk signaal’, erkent decaan Joanne van der Leun. ‘Een laptop gebruiken, hoeft zeker niet te betekenen dat een student alleen maar zit te facebooken. Er komt geen oekaze van het rechtenbestuur over het wel of niet verbieden van laptops. Dat is een discussie die de afdelingen moeten voeren.’ **VB**

Kamertekort blijft nijpend

Nederlandse studenten blijven door het leenstelsel langer bij hun ouders wonen. Dankzij de instroom van internationale studenten blijft het woningtekort echter hetzelfde. Die stroom zal ook flink blijven groeien, voorspelt de Landelijke Monitor Studentenhuisvesting.

Sinds 2000 groeit de groep internationale studenten in Nederland met 7 tot 9 procent per jaar. Landelijk is de verwachte groei tot collegejaar 2024-2025 40 procent voor internationale studenten die in Nederland een diploma willen halen, en 39 procent voor zogenaamde ‘studiepuntmobile’ studenten, die hier maar een deel van een programma volgen. Dat zijn 26.800 plus 6.300 meer studenten.

Het aantal internationale studenten zal in Leiden in de komende acht jaar bijna verdubbelen: afgelopen collegejaar waren er 2320 internatio-

nale studenten, vrijwel uitsluitend op de universiteit. Dit worden er ruim vierduizend, is de prognose.

Dat is een snellere groei dan de Nederlandse studentpopulatie. Er zijn in de afgelopen acht jaar een kwart meer studenten gekomen, zowel op het hbo als op de universiteit, maar die groei zal iets afnemen. Dat komt vooral omdat er minder mensen een hbo-opleiding zullen doen: het aantal studenten op de hogeschool zal met 5 procent afnemen, terwijl het op de universiteit stijgt met 14 procent.

Bovendien blijven veel meer Nederlandse studenten bij hun ouders wonen. Door de invoering van het leenstelsel is het percentage uitwonenden in twee jaar gedaald van 53 naar 49 procent. Maar vanwege de groei in studentenaantallen is daar op de woningmarkt niet zoveel van te merken: in Leiden die is al twee jaar ‘zeer krap’. **AK**

Met meer skills naar arbeidsmarkt

De faculteit Sociale Wetenschappen is begonnen met een pilot van de Skills Academy, die studenten beter moet voorbereiden op de arbeidsmarkt.

‘De pilot loopt nu een paar weken’, zei Janita Ravesloot, beleidsmedewerker en onderdeel van het project, onlangs tijdens de faculteitsraadsvergadering. ‘En het gaat heel goed.’

De Skills Academy is in eerste instantie een keuzevak. ‘Eerst voor de bachelor, maar later ook voor de master’. Het bestaat uit een personal assessment, advies en trainingen, waarmee ze toewerken naar een ‘impactvoorstel’ die ze in Hubspot pre-

senteren aan ‘mensen in het veld’.

De pilot heeft 40 studenten. Dat moeten er 100 worden. ‘Dat is nog wel een uitdaging, om dan genoeg persoonlijke begeleiding te bieden. We kijken ook naar online begeleiden.’

‘Komt dit project uit de eigen begroting?’ vroeg personeelsraadslid Toin Duijx. ‘Nu wel’, zei Ravesloot. ‘En dan kijken we later of er vanaf centraal geld komt.’

Bestuurslid Rolf Oosterloo: ‘Misschien bij de uitbreiding. Dan kunnen we zeggen: ‘kijk universiteit, hier is een succesnummer, kom met geld.’ De universiteit heeft interesse, aldus de bestuursleden. Ravesloot: ‘Ik denk dat het boven-facultair wordt.’ **AK**

Meer geld voor onderzoek

(vervolg van de voorpagina)

Behalve collegegeld-korting en hogere rente op het studievoorschot, staat er in het regeerakkoord nog meer over het hoger onderwijs:

- Erkomtscherper toezicht op verengelsing: het kabinet gaat strenger in de gaten houden of opleidingen alleen Engelstalig zijn wanneer dit een toegevoegde waarde heeft, de kwaliteit voldoende is en genoeg Nederlandstalige opleidingen zijn.
- Maar de overheid wil wél dat internationale studenten blijven komen: ‘We versterken de aantrekkelijkheid van het Nederlands onderwijs voor buitenlandse studenten.’ Andersom komt er een ‘internationaliseringsaanpak’, die ervoor moet zorgen dat Neder-

landse studenten makkelijker in het buitenland kunnen studeren.

- Het budget voor fundamenteel onderzoek, toegepast onderzoek, en innovatie gaat omhoog. Dit is vooral goed nieuws voor de technische universiteiten. ‘In deze kabinetsperiode wordt de bekostigingssystematiek voor het hoger onderwijs herzien, met specifieke aandacht voor technische opleidingen.’ Het gaat om een stapsgewijze verhoging, met structureel 200 miljoen per jaar in 2020.
- De administratieve last voor wetenschappers moet verminderen. De experimenten met ‘innovatieve beoordelingssystematiek’ van NWO, dat probeert de race rondom subsidieaanvragen te temperen, worden daarom voortgezet. **AK**

Voorpublicatie

Hé kleintje! Heb

Voorpublicatie uit *Aantekeningen over het verplaatsen van obelisk*, de debuutroman van Arjen van Veelen

Een jonge schrijver wil zijn overleden vriend eren door diens boeken in de Bibliotheek van Alexandrië te zetten. Een voorpublicatie uit *Aantekeningen over het verplaatsen van obelisk*, de debuutroman van Arjen van Veelen.

Hij verscheen in mijn leven als een ronselaar. Het was nog voor de tijd van de mobieltjes. Er ging ook geen contactverzoek aan vooraf, geen chatvenster had zich aangediend. Er was geen mooie profielfoto. Ik heb sowieso weinig foto's uit die tijd, nauwelijks conversaties op schrift, ik kan weinig hard maken.

In mijn herinnering doemde hij op in de vorm van een Ray-Ban-pilotenbril. Het gebeurde op straat, op de kasseien van de universiteitsstad Leiden, waar ik net een paar maanden woonde. Ik was zeventien jaar, het was het eerste semester. Na afloop van een college Antieke Wijsbegeerte wandelde ik naar mijn kamer. Mijn hoofd was gebogen, ik keek vast zorgelijk, maar de frons op mijn gezicht kwam van de nieuwe kennis die ik dat eerste semester aan het opnemen was.

Het ging die dag vermoedelijk over de stoïcijnen, over Seneca misschien, zijn *Brieven aan Lucilius*, of nee, over Marcus Aurelius, zijn *Notities aan zichzelf*:

Dit kun je wel zeggen van de mens en zijn leven: de duur ervan is een stip, de materie veranderlijk als stromend water; zijn waarneming is vaag, zijn lichaam bestemd om uit elkaar te vallen en tot ontbinding over te gaan, zijn ziel dolend, zijn lot ondoorgrondebaar, zijn reputatie niet op een redelijk oordeel gegrond. Kortom, al het lichamelijke is als een rivier, al het geestelijke droom en illusie. Het leven is een strijd en een verblijf in een vreemd land, en roem bij het nageslacht is vergeten worden.

Zo liep ik daar peinzend over hoe het leven een training is voor de dood en dat je elke dag moet leren te sterven; over hoe je ineen toestand van vol-

maakt geluk kunt geraken als je maar je angsten verliest en onafhankelijk bent van geest, immuun voor alle lotswendingen. Ik zou nu wel kunnen lachen om de ernst van mijn ziel van toen, en om de naïviteit waarmee ik die stoïcijns dooddoeners tot me nam, als ik niet zou vinden dat je niet te gauw neerbuigend moet doen over wie je vroeger was, tenzij je accepteert dat je huidige ik dan later, op zijn beurt, uitgelachen zal worden door je toekomstige zelf.

'Hé kleintje! Heb je even?'

Een antracieten Mercedes met Vlaams nummerbord. Het raampje was opengedraaid, ik dacht dat de bestuurder iemand anders riep en liep verder. Maar de Mercedes begon met me op te rollen.

'Hé kleintje! Seneca!'

Toen zag ik hem, of eerst dus zijn bril. Mosgroene glazen met gouden montuur, afgetekend tegen volle, maar wat bleke wangen. Zijn arm in het raampje, wit in de najaarszon, wit dat afstak tegen zijn zwarte, opgerolde mouw, een zilveren horloge, een sigaret tussen zijn lange vingers.

'Ben je muntjes aan het zoeken?'

Spottende mondhoeken. Een trage teug van de sigaret. Zijn hand even door zijn halfbruine, lange lokken.

Ik hield halt. Ik had hem nooit eerder gezien – ik had nooit zo iemand gezien.

Hij stelde zich voor als Tomas. 'Zonder een "h". Een van de weinige verstandige keuzes van mijn vader, want dat maakt een anagram voor atoms van me.' Hij was even stil. 'Atomen dus. Stof tot stof. Maar dat snap jij wel, je roem is je vooruit gesnelde, vriend.'

De Ray-Ban keek me nu strak aan. 'Maar weet je ook welke grote schrijver een anagram is voor toilets?'

Ik keek moeillijk.

'Kom jongen, geen valse bescheidenheid,' zei hij. 'Maar soit. Ik weet hoe het is. Ik was ook de enige van mijn jaar die het antwoord wist toen de hoogleraar het vroeg. *It's lonely at the top*. Iedereen die een pen kan vasthouden mag tegenwoordig maar naar de uni, vind je niet? Afijn, zoek zijn naam eens op. Of niet. Wie kennis vermeerdert, vermeerdert smart: dat zou als waarschuwing vooraan in elke encyclopedie moeten staan. Bon, ter zake.'

Hij vroeg of ik hem mijn aantekeningen wilde uitlenen. Hij studeerde Literatuurwetenschap, zei hij, en volgde hetzelfde bijvak.

'Je haalt goede cijfers, heb ik vernomen. Ik zou graag zelf naar de colleges komen, maar ik moet dezer dagen aan mijn poëzie werken, ik kan even geen afleiding gebruiken. Heb je een beetje leesbaar handschrift?'

Hij was nooit op de colleges geweest, maar hij herkende mij wel: dat deed me vanbinnen even opgloeien. En het klopte dat ik goede cijfers haalde. De beste van het jaar. Ik studeerde zeer ijverig, niet voor het tentamen, maar omdat de stof me gegrepen had, als een monnik die bij God op mondeling mag. Ik had toen nog een zeer net handschrift.

Hij beloofde de notities volgende week terug te geven, zelfde plek, zelfde tijd.

Ik overhandigde hem mijn schrift door het raampje.

Zijn peuk wierp hij achteloos de straat op. Raampje dicht. De Mercedes rolde weg.

'Man in grijze Mercedes steelt college-aantekeningen keuzevak Stoïcijnen' – slecht verhaal.

Toen ik thuiskwam en mijn huisgenoten op de bank aantrof achter de Playstation ging ik naar mijn kamertje, sloot de deur, startte de computer en wachtte tot die eindelijk verbinding had gelegd met Wikipedia. En daar zocht ik net zo lang tot ik de naam vond van de schrijver: T.S. Eliot, voluit Thomas Stearns Eliot, geboren te St. Louis, Missouri.

De dagen erna dacht ik elke keer als ik het toilet bezocht aan die merkwaardige ontmoeting.

Een week later stond hij er weer. Hij gaf de oude aantekeningen terug door het raampje. En ik overhandigde de nieuwe.

'Hoe gaat het met je studie?' vroeg ik, in de hoop een gesprek te openen. 'Ça va, ça va,' zei hij peinzend, terwijl hij door de papieren bladerde alsof hij bankbiljetten telde – alsof ik bij hem in het krijt stond.

Thuis constateerde ik dat hij had zitten krassen op mijn aantekeningen, in een woest handschrift dat ik nauwelijks ontcijferen kon. Soms een spottende opmerking: 'No shit, Sherlock!' of 'r'ssssk!' En soms had hij een hele alinea doorgekrast, de ballpointsporen in het schrift zo diep dat het papier bijna was gescheurd: 'ZUCHT!! JE KUNT BETER KLEINTJE!!'

De weken die volgden stond hij steeds na afloop van het college op me te wachten, motor stationair, sigaret in de hand, zonnebril op, ook als het regende.

En steeds vond ik thuis gekras op mijn tekst. Heel soms een uitgebreide voetnoot op een inlegvel,

waarin hij bronnen opsomde die mijn aantekeningen onmiskenbaar weerlegden. 'ONNOZELAAR! NIET ALLES GELOVEN WAT PLATO ZEGT.'

Maar af en toe stonden er ook grappen in de kantlijn en heel soms ook een uitroepteken, met in kleine letters: 'Chapeau.' Of: 'PLUS EST EN VOUS!!'

Genoeg om mij te doen gloeien. Ik deed steeds beter mijn best op de aantekeningen, ze hadden een aandachtig publiek gevonden. Een hooghartig publiek, misschien – maar zijn verwaandheid had voldoende minzaamheid en zijn betweterigheid had iets guls. Bovendien bleken zijn correcties, steeds als ik ze in de bibliotheek controleerde, te kloppen.

Hij wist verbijsterend veel. Ik kon van hem leren, dacht ik, ik zou nu echt stoïcijnen kunnen worden. Wat me weer deed afvragen waarom hij mij nodig had. Ik was vastbesloten hem die vraag, na afloop van het eerstvolgende tentamen, waar hij toch zou moeten verschijnen, voor te leggen.

Maar tijdens het tentamen verscheen hij niet in de zaal. Pas toen ik na een paar uur zwoegen duizelig naar buiten wankelde, stond hij er. Dit keer geen auto, maar een fiets. Sigaret. Zonnebril.

'Hé kleintje, gehaald?'

Ik zei dat ik daar wel van uitging. 'Graag gedaan. Laten we het vieren.'

Ik fietste achter hem aan naar een café in de drukke straat die van het station naar het centrum voerde. 'Eigenzorg' heette de kroeg. Op weg naar het station was ik al vaak langs de vaalgroene luifel gelopen. De daghap was elke dag opnieuw bami, aldus het krijtbord voor de deur. In de

vensterbanken stond een haag van bestofte sanseveria's. Maar ik was er nooit eerder binnen geweest.

'Hier kom je tenminste geen studenten tegen,' zei hij toen hij de deur voor me openhield. Studenten – hij sprak het woord uit met grote walging.

De vloer was bedekt met bruine, versleten vloerbedekking. Achter de bar zaten de schimmen van de stad, zo leek het, halfdode zielen tussen grijsblauwe wolken van sigarettenrook. Ze draaiden hun hoofden langzaam naar me om en toen weer naar hun glas. In de hoek zat een man die binnensmonds vloekte tegen de krant.

We gingen bij het raam zitten. Het café werd gerund door een ouder echtpaar, dat zonder glimlach maar ad rem bediende. Vanuit de luwte van het café, verscholen achter de sanseveria's, hadden we zicht op de stroom forensen. Ik speelde met een bierviltje en wachtte op wat komen ging.

Een dienblad met twee glazen wodka.

'Omdat je iets te vieren hebt.' Hij boog zich over het glas op tafel, slurpte de wodka die over de rand uitbolde weg.

'À la vôtre,' zei hij toen en sloeg het glas achterover. Ik nam aarzelend een nipje alsof ik moest likken aan een gloeiend kooltje.

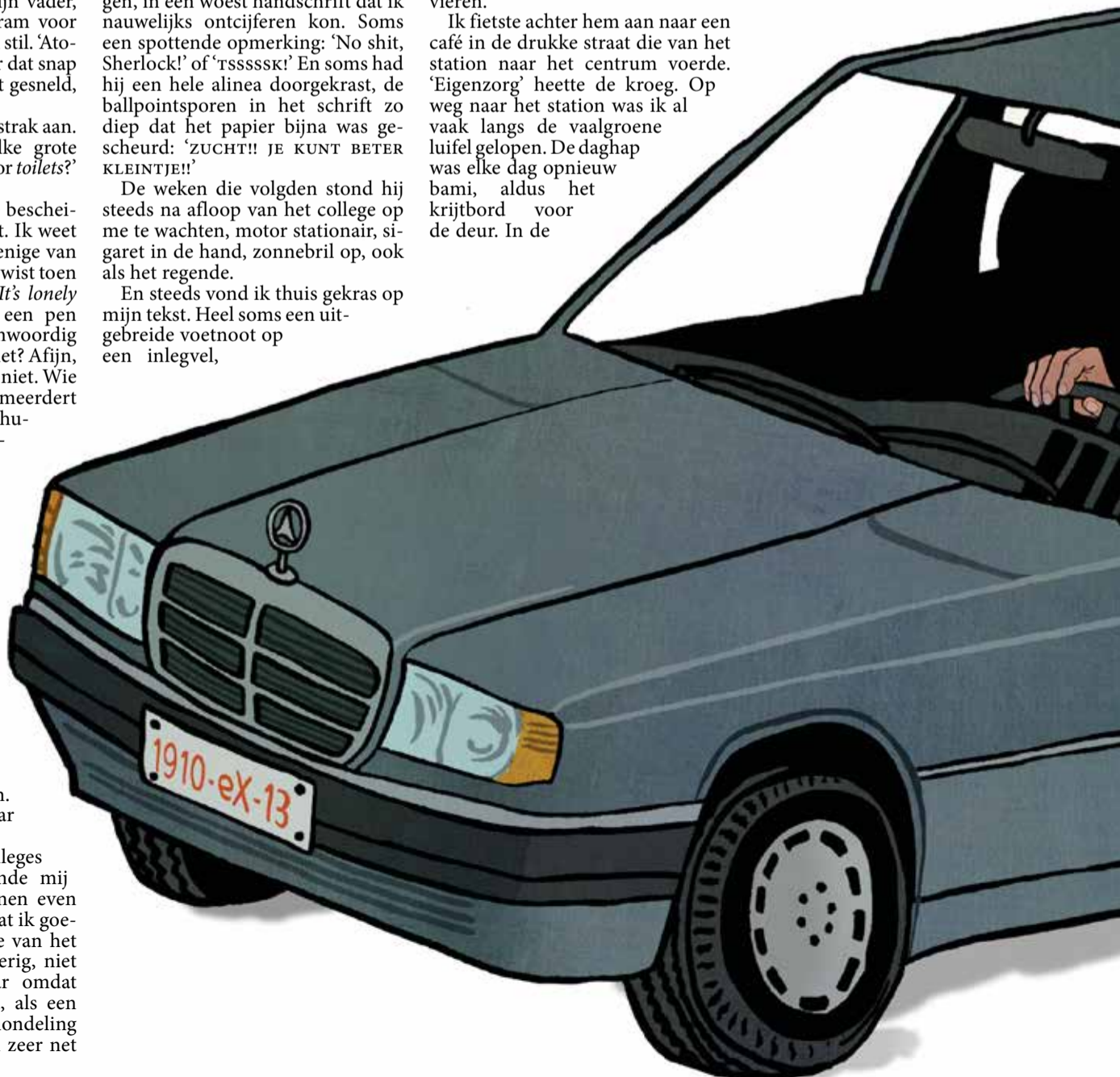

Arjen van Veelen

Arjen van Veelen (1980) studeerde klassieke talen en journalistiek in Leiden en werkte tussen 2005 en 2011 als redacteur bij *Mare* en daarna bij *NRC Handelsblad* en *De Correspondent*.

Hij publiceerde de essaybundels *Over rusteloosheid* (2010) en *En hier een plaatje van een kat* (2013), waarmee hij de Jan Hanlo Essayprijs won.

Volgende week verschijnt zijn debuutroman *Aantekeningen over het verplaatsen van obelisk*. 272 pgs, €19,99

je even?

Arjen van Veelen

Hij droeg zwarte kleding, goed verzorgd, niet morsig. Zijn zonnebril hield hij op. Ik zag de ring aan zijn vinger. Zilver met een doods-kop erop.

Hij zag me kijken.
‘Keep your enemies close,’ zei hij toen.

Hij vertelde dat hij in het gehucht Roesbrugge was geboren, in de Westhoek van Vlaanderen, waar je Frankrijk letterlijk kon zien liggen. Zijn vader bestierde daar een dorps-café waar truckers de wc volpiesten. Je had er verder niets, behalve de oude slagvelden van de Grote Oorlog, een lucratieve grenshandel in sigaretten en drank en een overschot aan inerte dwazen die alleen uitmunten in tafelbiljart.

‘Zo’n dorp waar iedereen met enige hersens ofwel op zijn achttiende tegen een boom rijdt ofwel priester wordt,’ zei hij. ‘Je zou kunnen zeggen dat ik zowel aan de dood ben ontsnapt als aan het eeuwige leven.’ Van het Vlaamse accent dat hij zou moeten hebben hoorde ik niets; heel soms strooide hij, quasi achteloos, wat idioom door zijn zinnen.

Hij bleek anderhalf jaar ouder dan ik. Maar hij had al de vermoede wereldwijsheid over zich van een oud-officier

van het vreemdelingenlegioen en hij sprak met een zelfbewustheid alsof hij interviews gaf waarop hij jaren had geoefend.

‘Een zekere vroegrijpheid in mijn wezen is te wijten aan het feit dat mijn vader me toen ik nog geen vier jaar oud was al liet helpen in ’t café. Het schijnt dat ik daar het verschil tussen goed en kwaad heb geleerd.’

Hij zei dat hij de tweedehands Mercedes 190D had gekocht van het prijzengeld van een regionale dichtwedstrijd die hij op zijn zestiende had gewonnen. ‘Leiden is een ansichtkaart, maar ’t is een aangename ansichtkaart, die voor mijn doel voorlopig volstaat. In Amsterdam zit je de hele dag in de kroeg schrijven te zijn; hier schrijf je. En als deze stad kennelijk goed genoeg was voor meneer Einstein en meneer Spinoza, soit, dan zing ik het hier ook wel even uit.’

Op de colleges kwam hij nauwelijks. Zijn studie literatuurwetenschap was een excuus om zijn dichtbundel af te schrijven, zei hij, zonder dat de mensen al te veel vragen stelden. ‘Veel steek je er niet op. De massa leeghoofden die je daar omringt bedroeft me mateloos. Al die prinsenkinderen uit de provincie die maar mogen studeren. Dan zit jij vermoedelijk beter, bij dat Grieks en Latijn. Al moet ik zeggen, als je

dan toch in het verleden wilt leven, doe het dan goed, hè. Ik volg momenteel een bijvakje Akkadisch, zeg maar gerust Standaardbabylonisch. Gewoon voor de lol, *non scholae, sed vitae*, maar dan hebben we het dus over duizend jaar vóór Seneca zindelijk was. En geloof me, ze hadden toen een hoop minder woorden nodig om ter zake te komen. Kwam natuurlijk ook omdat ze die woorden in kleitabletten moesten krasen, dan denk je wel drie keer na voor je iets opschrijft. Maar neem nu het epos van Gilgamesj. Je leest het in een uurtje uit, maar alles zit er al in: dood, seks en een man die met zijn ziel onder de arm rondzwerft. Niet dat ’t perfect is, neen, maar beter dan onze dichters, nietwaar? Ik neem tenminste aan dat je Gilgamesj al gelezen hebt?’

Ik knikte en maakte in gedachten notities van zijn colleges.

‘Maar genoeg over mij,’ zei hij, ‘wie ben jij eigenlijk, wie is je vader, wie is je moeder?’

‘Jongen toch,’ zei hij toen ik was uitgepraat. En: ‘Och popje.’

Hij draaide naar de bar en wenkte de ober die glazen stond te wassen. En toen de wodka kwam, met een schaalje schrale nootjes van het huis, zei hij: ‘Cheers.’

Hij sloeg het glas achterover. Ik liet het mijne staan.

‘Dus je bent net als ik op de vlucht voor een arme jeugd en voor de knellende banden van religie. Dat scheidt een band. En als ik zo vrij mag zijn om je woorden te parafraseren: je dwaalt nu

rond in een wereld vol vrijheid, half jaloers op je leeftijdsgenoten, half walgend van hun lege bestaan. Maar je haat het vooral hoe je zelf opkijkt tegen de bevoorrechten en de gouden kindjes met hun papa’s en mama’s die de weg plaveiden. Je voelt je een communist die over de muur is geklommen naar het vrije Westen, maar die eenmaal daar juist steken van heimwee voelt om het land dat hij verliet. Je bent een dissident, een banneling, een Remi en ook een beetje een Brodsky. Niemand zal begrijpen welk gevecht je dagelijks voert. Je snakt ernaar te morsen en te zwieren, maar er is een pijn die je daarvan weerhoudt. Elke nacht word je bezocht door visioenen van afgrijselijke hellepijnen – want de hemel ben je zo vergeten; de hel, die is pas hardnekkig. Je bent als een kind dat de prachtige heliumballon nastaat die je toch echt zelf hebt losgelaten, vriend. En nu zoek je met een lamp in je hand overal in de stad naar een nieuwe god, een god die zo tastbaar is als dit.’ Hij wreef even over de houten tafel.

‘Dat is allemaal heel goed,’ vervolgde hij zacht. ‘Maar mijn vraag is of je ook gedichten schrijft. En ik bedoel geen pubergelul over herinneringen aan liefdespijn, iets mannelijks, verdomme.’

Hij boog zich dichter naar me toe en fluisterde: ‘Je moet namelijk weten dat ik me alleen omring met interessante mensen’ – en toen sloeg hij plotseling hard met zijn hand op de tafel, de doodskopring ketste tegen het hout. De oude mannetjes keken geschrokken op.

Later heb ik me afgevraagd wat er van onze vriendschap geworden zou zijn – of ze ontkiemd zou zijn – als er een paar dagen later geen pakketje gearriveerd was.

Ik herkende zijn hakenpotten. In het

kleine doosje zat iets zwaars gewikkeld in een vel papier. Een zakmes van Victorinox met behalve mes ook een schaar, een blikopener, een vijl, een kurkentrekker en een uitneembare tandenstoker van kunststof.

Op het briefje stond het volgende:

Cher Arjen de Parjen de Montparnasse et cetera, et cetera,

Is dit het zwaard van Damocles? Is dit een padvindesmes waarmee je de laatste geit vilt in de woestijn?? Is dit het mes waarmee je later een sinaasappel schilt in de leraarenkamer, terwijl je ziel huilt van verdriet om al je gemiste kansen tijdens je korte bestaan op aarde? Is het... dit alles tegelijk? Ik geloof dat ik je liet schrikken van de week.

SORRY dat ik me liet gaan. sorrysorrysorrysorry. sorry, zeg ik toch al. Je m'excuse mille fois. Weet wel dat het voortkwam uit louter geestdrift. En de wodka, jajaja. Enfin, vergeef mijn eventuele zonden. Het was een waar genoegen U te zien, kleintje, ik meen het.

In onvoorwaardelijke vriendschap,

Uw T.

Het mes was te duur om door te gaan voor een ironisch studentenprul.

Later, veel later pas, bedacht ik hoe hij geschrokken moet zijn van zijn eigen uitval, die vooral voortkwam uit de angst in zijn eentje de wereld te moeten veroveren.

Zoekt niet iedereen iemand om tegen op te kijken? Zijn encyclopedische kennis voelde soms intimiderend, alsof ik tenniste tegen de wereldkampioen, maar juist dat evidente niveauverschil zorgde ervoor dat we elkaar niet per se zagen als mededingers; en daardoor durfden we elkaar dichter te naderen dan leeftijdsgenoten anders wellicht zouden doen. Hij zette ook zijn zonnebril steeds vaker af.

Wij komen van ver, zei hij steeds, dus we hebben meer te winnen. En hij gaf me nieuwe leefregels:

*Speel elk spel alsof je leven ervan afhangt.
Loop altijd over straat alsof je weet waar je heen gaat.
Je moet verantwoordelijkheid nemen voor het talent dat God je gegeven heeft.
Als je in het café je hand op tafel legt, moet je je vingers spreiden, niet samenknijpen.
Trek je jas aan of uit zonder naar de knopen te kijken.
De enige liefde is blinde liefde.*

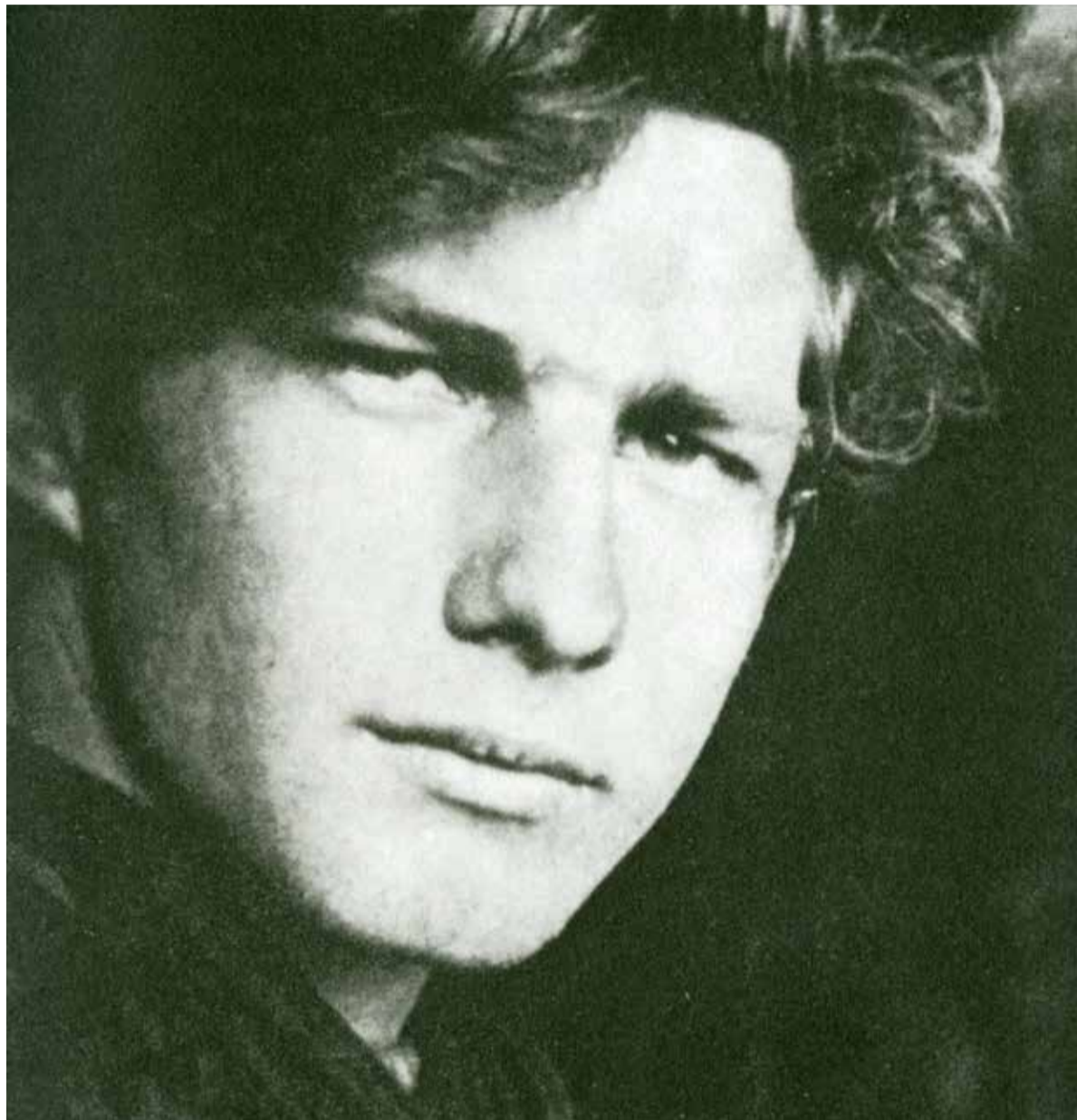
Tussen de zwalkenden, de uitstellers, de spelenden, de besluitelozen en de depressieven, tussen de falers en de snoevers, tussen de bedeeden en de klootzakken, tussen alle gedoodverfde gelukkigen en de zelfingenomen zondagskinderen, stak hij af als een man die zijn eigen lot had gekozen. En hij wilde dat ik met hem op liep. Als zijn *wingman*, zijn buddy, zijn boezemvriend? Als zijn drinkebroer, zijn Pancho? Ik wist het niet. Maar hij had me geronseld voor een heilige strijd en ik zei ja op

Achtergrond

Naakt? Kom maar gekleed hoor

Biograaf Onno Blom wandelt in de Leidse voetsporen van Jan Wolkers

Jeugdportret van Jan Wolkers door De Spin op Ars Aemula Naturae, 1945.

Volgende week verschijnt de biografie van Onno Blom over Jan Wolkers. Met *Mare* wandelde hij langs de Leidse plekken die de schrijver en kunstenaar hebben gevormd. 'Hier martelde hij dieren, uit een soort gekte om zelf voor God te spelen.'

DOOR MARLEEN VAN WESEL 'Hier heb ik een keer met Jan voor de deur gestaan en omhoog gekeken', vertelt Onno Blom (1969) voor het dichtgespijkerde pand aan de Lange Mare 110. Hier, tegenover de Hartebrugkerk aan de Haarlemmerstraat, zat de beeldhouwer, schrijver en schilder Jan Wolkers (1925-2007) tijdens de Tweede Wereldoorlog ondergedoken voor de *Arbeitseinsatz*. Volgende week, op Wolkers' tiende sterfdag, verschijnt de biografie *Het litteken van de dood*, tevens Bloms proefschrift.

Blom werkte al veel met Wolkers samen, als adjunct-uitgever bij de Bezige Bij. 'Toen ik daar wegging, vond hij dat jammer. In de zomer van 2006 belde hij me op: "Kom naar Texel, jongen, dan kunnen we bijpraten." Hij vroeg naar mijn toekomstplannen. Als professorenzootje had ik altijd gedroomd van een proefschrift, maar dan wel de biografie van een groot Nederlands kunstenaar. "Daar zijn d'r niet veel van, hè?" weet hij de reactie met Wolkers' stem treffend te imiteren. "Dat dóen we."

'Toen Jan achttien werd, in 1943, kreeg hij een oproep voor tewerkstelling in Duitsland. Dat greep hij

aan om het ouderlijk huis te verlaten. In zekere zin was de bezetting ook een bevrijding. Hij wilde kunstenaar worden, dwars tegen het zwarte, gereformeerde leven van zijn vader in', vertelt Blom, 'een kruidentier aan de Deutzstraat in Oegstgeest.'

Verderop, bij de fontein op de Vismarkt, slaat Blom *Kort Amerikaans* open, bij een fragment over de bewoners van Leiden. 'De verschijning in 1962 bracht een schok teweeg. Zelf las ik het als twaalfjarige ook met

'In het boek sleurde hij haar de trap op en deed alles wat zij niet wilde...'

rode oortjes, maar schuttingwoorden staan er eigenlijk nauwelijks in de eerste versie – in 1979 heeft Wolkers het boek grondig herschreven. Slechts één geslachtsdeel kwam erin voor: piemel. In 1979 werd dat gewoon lul. Een Leids jongetje wees hoofdpersoon Eric op een marmeren jongetje in het beeldhouwwerk van de fontein: 'Zijn lul is eraf, zei hij. (...)

'Vroeg ik jou wat,' zei Eric. 'Ik zei wat,' zei de jongen en liep fluitend door. Ze lijken allemaal op het schilderij in de Lakenhal waarop burgemeester Van der Werff zijn arm aanbiedt als voedsel aan de hongerende bevolking, dacht hij. Ze zijn het beleg van 1574 door de Spanjaarden nooit te boven gekomen. Het zijn altijd hongertijers en armoedzaaiers

gebleven, op zoek naar hutspot met klapstuk. De armoede straalt van ze af en is erfelijk geworden. Zelfs de dikken zien er niet welgedaan uit, maar voos alsof ze met een fietspomp zijn opgeblazen.

Rond de tijd dat Wolkers onderdook, klopte hij aan bij een plek die nog veel belangrijker is in *Kort Amerikaans*: schildersacademie Ars Aemula Naturae. 'Midden in de oorlog liep hij door deze deur', vertelt Blom onder de toegangspoort aan de Pieterskerkgracht. 'Hij was meteen heel openhartig: "Ik ben ondergedoken, mijn broer zit in het verzet en ik wil graag schilderlessen nemen. Naakt, als het kan", precies zoals het in *Kort Amerikaans* staat beschreven. "Naakt... kom jij maar gekleed hoor", reageerde de leermeester, Bouwmeester, die de deur had geopend in een jas vol verfspatten. Een kunstenaar dus, die voor Wolkers het goede leven vertegenwoordigde. Maar bij een van de eerste lessen verscheen die Bouwmeester in leren laarzen en een zwart pak: het uniform van de Weerbaarheidsafdeling (WA), de knokploeg van de NSB. Ars was in die jaren een gitzwart bolwerk, in handen van NSB'ers.'

Bouwmeester heeft Wolkers echter niet verraden. 'Zeer opmerkelijk: in het Nationaal Archief heb ik zijn dossier doorgelicht. Hij was echt héél erg fout. Maar in 1944, toen het hem en vele anderen te heet onder de voeten werd na Dolle Dinsdag, gaf hij Jan in z'n eentje de sleutel. Er was aanvankelijk nog één andere leerling: De Spin uit *Kort Amerikaans*. Een psychotische jongen, die

Onno Blom en Jan Wolkers in op Texel, 2007. Foto Werry Crone

zijn latere leven heeft gesleten in de inrichting van Kasteel Endegeest.'

Blom wijst naar een raam aan de linkerkant van de binnenplaats. 'Jan sliep hier ook, op zolder. Mét een vrouwentorso, net als in *Kort Amerikaans*, volgens zijn vriendinnetje uit die tijd, Anneke. Haar heb ik gesproken.'

Blom sprak meer vriendinnetjes. 'Uit *Kort Amerikaans* zou je kunnen afleiden dat Jan heel seksueel actief was en van alles durfde en deed, maar volgens een mevrouw van inmiddels negentig gaf hij haar onder een straatlantaarn een kus op de wang en dan was hij weg. En in het boek sleurde hij "Ans" aan de Lange Mare de trap op en deed hij op zijn kamertje alles wat zij niet wilde. Maar achter Anneke heeft hij alleen wat rondjes aangerend in de kamer. Verder is er niks gebeurd.'

Een van Wolkers' eerste baantjes was in het Leidse Academisch Ziekenhuis. 'In het proefdierenlab, van 1939 tot de dag waarop de Duitsers in 1940 binnenvielen.' Blom denkt dat Wolkers daar definitief van zijn geloof viel. 'Omdat hij het zo vreselijk vond wat er met die dieren gebeurde. Hij belandde in een horror-ervaring, waarin hij die dieren zelf ook is gaan martelen. Niet alleen om ze uit hun lijden te verlossen: het sloeg door. In *Terug naar Oegstgeest* beschreef hij hoe hij uit een soort gekte zelf voor God ging spelen. Ook

'... in het echt rende hij alleen wat rondjes achter haar aan'

de inval van de Duitsers maakte diepe indruk. 'In de rouwkapel bij het laboratorium zag hij in de eerste dagen van de oorlog de eerste doden. Duitse militairen die letterlijk uit de lucht op het veld bij Valkenburg gevallen waren, nadat hun parachute niet openging. Hij vreesde zijn broer aan te treffen, die bij de burgerwacht zat en was gaan vechten. Vier jaar later kwam die angst alsnog uit. 'In de zomer van 1944 overleed hij aan difterie. Achter glas, in quarantaine, zag Jan hem nog een keer zijn vuist naar hem opsteken, voor hij terug achterover in zijn ziekenhuisbed viel. In het weiland tussen Leiden en Oegstgeest, midden tussen het ziekenhuis en zijn ouderlijk huis, is Jan gaan zitten met een schetsboek, om de ondergaande zon tot stilstand te brengen op papier. Een soort be-

zwing: de tijd stilzetten, om zijn broer voor sterven te behoeden.'

En daar, na die gebeurtenis, is volgens Blom de kunstenaar geboren. De schrijver en de schilder, uiteraard, maar ook de beeldhouwer. In het Plantsoen is het beeld *Moeder met kind* te vinden, dat hij in de jaren vijftig maakte, en achter het Centraal Station staat de zuil *Ode aan Rembrandt* uit 2005.

Eigenlijk had Wolkers bioloog willen worden. 'Zijn meester op de Leidse Houtschool zag echter niks in hem en armeluiskinderen gingen in die tijd vanzelfsprekend naar de mulo. Daar heeft hij een half jaar echt geen woord gezegd. Toen hij eraf werd gegooid, kwam hij in de winkel van zijn vader terecht, die na de crisis van de jaren dertig totaal naar de verdommenis was. Uiteindelijk werd hij een autodidact, net als wel meer schrijvers van die generatie: Harry Mulisch, Cees Nooteboom en Gerard Reve.'

Een andere typische Wolkers-plek is volgens Blom de reusachtige tulpenboom, links bij de ingang van de Hortus Botanicus. 'Alsof het licht regende, zei Wolkers over de gele kleur, die de bladeren in de herfst krijgen. De boom is gegroeid uit een stekje dat Herman Boerhaave, de directeur van de hortus, in de achttiende eeuw zelf plantte.'

Wolkers legde in het aangeharkte rottuintje in de Deutzstraat al een kleine woestenij aan, die zijn oom Hendrik spottend "de kleine hortus" noemde. Zijn oom nam hem ook mee naar de grote hortus. En van de hortulanus kreeg hij later een stekje, van de tulpenboom van Oud-Poelgeest. Dat plantte hij in zijn volkstuin in Amsterdam. Toen hij in 1980 met zijn vrouw Karina naar Texel verhuisde, groef hij het boompje weer uit en zette hij het op de boot naar Texel. Nu staat er nog altijd een grote tulpenboom naast zijn atelier. Het glazen dak ligt elke herfst vol met deze cadmiumgele bladeren.'

Onder de boom is zijn as uitgestrooid. Niet lang daarvoor liet hij zich nog door de bladeren inspireren voor zijn allerlaatste schilderij. 'Omdat hij al niet goed meer op zijn benen kon staan, wist hij dat het zijn laatste grote doek zou zijn: geschilderd in de kleur van de herfst, zijn meest geliefde seizoen, waarin het verval intreedt.'

Onno Blom: *Het litteken van de dood. Biografie Jan Wolkers.* Bezige Bij, 19 oktober 2017, 1168 pgs. €39,99. Promotie op 19 oktober

MIJN VRIENDJE CHARLIE

MAAR HELPT DEZE ROBOT KINDEREN MET SUIKERZIEKTE OOK ECHT?

Een robot kan kinderen helpen om te gaan met suikerziekte. Leidse psychologen zoeken uit of het ook werkt. 'Charlie kan de *dab* dansen en is dus de favoriet.'

DOOR BART BRAUN Vrijwel meteen als TNO-onderzoeker Olivier Blanson Henkemans begint met vertellen wat hij wil doen voor kinderen van 7 tot 12 met suikerziekte, wordt hij in de rede gevallen door zijn eigen robot. Charlie is 58 centimeter hoog, kan haar ogen verschillende kleuren geven, en haar ledematen zoeven als ze beweegt. Hoe heet het bezoek, wil ze weten? Als ze het hoort: 'Wat een mooie naam!'

'We hebben meerdere robots, elk met een eigen karakter', legt Blanson Henkemans uit. 'We geven ze uniseks namen als Robin of Charlie, zodat de kinderen zelf kunnen bepalen of het een jongetje of een meisje is. We wilden eigenlijk de persoonlijkheden vergelijken, maar Charlie was de enige die de *dab* kon (een dansje dat eruit ziet alsof je in je elleboog niest, *red.*), dus dat was de favoriet.' Charlie kan ook dansen op *Gangnam Style*, maar daarna wordt ze serieuzer.

Ze gaat een quiz laden. 'Wanneer heb je meer kans om een hypo niet op te merken? a) Als je gaat sporten, b) als je geconcentreerd aan het werken bent, c) als je op een verjaardagsfeestje bent, of d) bij alle drie?'

'Diabetes is een complexe ziekte, zeker voor kinderen', vertelt psychologe Sasja Huisman. 'Kinderen die het hebben, moeten regelmatig naar het ziekenhuis voor een gesprek met een verpleegkundige. Hoe prik je, hoe tel je je koolhydraten? Dat is best saai informatie, en vaak hebben ze het gevoel dat ze het goed moeten doen. Een robot kan helpen om het leuker te maken. Het helpt ook de medisch professional om aan te sluiten bij het kind, en niet over het hoofd van het kind heen alleen maar met de ouders te praten.'

Huisman, werkzaam bij het Leids Universitair Medisch Centrum, en haar studente Marirose van Dooren, hielpen TNO en mede-onderzoekers in verschillende ziekenhuizen met het onderzoeken van de invloed van het spelen de robot. Wat vinden kinderen met suikerziekte van Charlie en haar collega's? En hebben ze er ook echt wat aan?

Blanson Henkemans: 'De robots zijn niet ontworpen om verpleegkundigen te vervangen, maar als een vriendje dat wel heel veel van diabetes weet, en dat eindelijk kan spelen. Dat lukt best aardig: de kinderen zien Charlie echt als een maatje, en maken ook tekeningen voor haar. Ze ontwikkelen een band, zien haar als iemand van wie ze echt wat leren.' In een artikel in het *International Journal of Human-Computer Studies* zetten de onderzoekers de resultaten op een rijtje, en ook daaruit blijkt dat

Veel kinderen willen Charlie mee naar huis nemen, maar de robot kost zo'n twaalfduizend euro.

de onderzochte kinderen enthousiast zijn. Als de robotprogrammering beter is afgestemd op het kind, werkt hij het beste, bleek. Als Charlie bijvoorbeeld weet dat je op voetbal zit, vraagt ze wat je moet doen als je aan het voetballen bent en vaak moet plassen. De kinderen spelen langer met een 'gepersonaliseerde' robot, en kijken die ook vaker aan.

Veel kinderen willen de robots mee naar huis nemen om er verder mee te spelen, maar een zogeheten Nao – het soort robot waar Charlie toe behoort – kost al gauw twaalfduizend euro, en dan moet je zelf de programmering regelen. Daarom ontwikkelde TNO ook een app, met een avatar van de robot erin. Daarmee kunnen kinderen verder oefenen met de quiz, en een sorteerspel spelen dat ze leert hoeveel koolhydraten er in gerechten zitten. Blanson Henkemans: 'We willen toe naar een systeem waarin je muntjes kan verdienen met de quiz en de spellen. De muntjes kan je gebruiken om de avatar dansjes te leren: als je dan naar het ziekenhuis moet, kan je de verpleegkundige laten zien

dat je het goed gedaan hebt, door ook de robot-Charlie te laten dansen. Ook moet de app af en toe vragen hoe het met je gaat of wat je bloedsuikervwaarden waren, als vervanging van het diabetesdagboekje dat kinderen toch niet bijhouden. Komend weekend ga ik naar een kinderkamp van de Diabetesvereniging Nederland, dan wil ik dat aspect van de robots gaan evalueren.'

Verder in de planning voor het Europese onderzoeksproject waar Charlie onderdeel van is: betere spraakherkenning, en zorgen dat de robot niet steeds dezelfde dingen zegt. Een Duitse collega van Blanson Henkemans werkt aan een systeem waarbij de robot allerlei verschillende zinnen formuleert. 'De grammatika is soms nog wel slecht, maar dat vinden de kinderen gelukkig niet erg.' Uiteindelijk moet de programmering robuust genoeg worden om zonder hulp met kinderen te praten, en zouden bedrijven het stokje van TNO over moeten nemen en een diabetes-robot naar de markt moeten brengen. De publicatie laat geen duidelijk

verschil in gezondheid zien tussen de kinderen die met een robot mochten spelen, en hun leeftijdsgenoten die dat niet mochten. Huisman: 'Veel van het ziekte-management, zoals het bijhouden van de suikerwaarden en het letten op het eten, gaat bij kinderen nog via de ouders. Zelfs als Charlie werkt, is dat moeilijk te meten.'

Blanson Henkemans: 'We willen ook gaan meten of kinderen dankzij de robot meer zelf de verantwoordelijkheid gaan nemen voor de omgang met hun ziekte. Als dat zo is, heb je al best wat bereikt. Als ouders er heel dominant in zijn, dan heb je het risico dat de kinderen zich in de puberteit daartegen gaan afzetten. Als ze een minder negatief gevoel hebben over hun ziekte en het gedoe dat die met zich meebrengt, is dat al heel wat.'

Huisman: 'Ik zie in mijn werk veel mensen die negatieve associaties bij ziekenhuizen hebben. Als die robot dat helpt voorkomen, helpt het echt. Maar dat is niet iets dat je nu al kan meten, dat zie je pas jaren later terug.'

Waterijsjes

Een ijsje na de operatie vermindert de behoefte aan pijnstillers bij een galblaasoperatie. Onderzoekers van het Leids Universitair Medisch Centrum en het Delftse Reinier de Graaf-Gasthuis vergeleken patiënten die na de operatie een ijsje kregen met patiënten die er geen hadden gekregen. Ze hielden de 24 uur na de ingreep de pijnscores, misselijkheidsscores en het gebruik van pijnstillers van de patiënten bij. De twee groepen gaven aan evenveel pijn te hebben, maar de ijseters namen minder medicijnen om die pijn te stillen, zo bleek.

In hun beschouwing in het *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde* benadrukken de onderzoekers het belang van de suiker in het ijsje. Dat werkt ook in dierproeven pijnstillend, dankzij de endorfines die vrijkomen als je zoete dingen eet. Kinderen bij wie de amandelen worden geknipt, krijgen al sinds jaar en dag een ijsje, en daarvan werd in 2011 vastgesteld dat het ook echt hielp, maar vergelijkbaar onderzoek bij volwassenen was nog niet gedaan. Of er naast een 'suikereffect' niet ook een 'troosteffect' is, omdat je na de operatie iets lekkers krijgt, is niet onderzocht. Het originele plan was om een gedeelte van de patiënten kauwgom te geven, maar dat werd uit angst voor verstikkingen geschrapt.

Zeevlinders

Fossielenonderzoekers zijn dol op dieren die schelpjes bouwen. Op televisie zie je alleen de dinosaurskenners, maar er zijn veel meer schelpentellers dan dino-mensen. De schelpen van weekdieren en van zogeheten foraminiferen fossiliseren goed, en uit zo'n schelp kun je allerlei informatie peuren over bijvoorbeeld de watertemperatuur op het moment dat het beestje doodging.

In *Scientific Reports* laat Naturalis-onderzoeker Katja Peijnenburg zien dat de schelpen van pteropoden – vrij rondzwemmende slakjes die ook wel zeevlinders worden genoemd – ook heel geschikt zijn voor zulk onderzoek. Samen met een aantal collega's ving ze exemplaren van de soort *Heliconoides inflatus* op verschillende locaties.

Conclusie: de fysisch-chemische samenstelling van de schelpen levert een hoop informatie op over de watertemperatuur, maar vooral ook over de zuurgraad van het water waarin ze leven, en dat zou ook voor fossiele exemplaren moeten gelden.

DMC

Leidse en Duitse chemici hebben een nieuwe manier gevonden om dimethylcarbonaat te maken. Dat stoffe (meestal afgekort tot DMC) wordt in verschillende industrieën gebruikt. Het werkt onder meer als oplosmiddel, of kan worden toegevoegd aan brandstoffen.

De aanpak van Marta Figueiredo en haar collega's berust op het slim kiezen van elektrodes, zo laten ze zien in scheikundeblad *JACS*. Ze beginnen met de bouwstenen methanol en koolmonoxide, en knopen die aan de oppervlakten van goud- of palladium-elektrodes aan elkaar. Een elektrode van platina, toch ook een edelmetaal, werkt niet omdat het koolmonoxide er te vast op blijft zitten. Deze manier van DMC maken zou duurzamer moeten zijn dan de huidige productiemethoden.

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 31 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8, waarvan 6 met vergoeding van 5 tot 10 euro. Ook nog 2 vluchtelingetjes uit Syrië, groep 3 en 6. Graag thuis hulp bij leerling groep 6 in Voorhout, woorden-

schat en redactiesommen, kleine vergoeding. **Voortgezet onderwijs**: *Nederlands, 2mavo-havo. *Nederlands, 2havo. *Twee leerlingen begrijpend lezen, kopklas. *Nederlands, 3havo. Nederlandse verslagen maken, hbo, eerste jaar bestuurskunde. *Nederlands, brugklas mavo-havo. **Leiden-Zuid**, 6 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. Onderwijswinkel, Driftstraat 77, ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Karma en de opkomst en ondergang van beschavingen. Maandag 16 oktober, 19.30 uur. Plaats: **Sijthoff** Doezastraat 1b, Leiden. www.stichtingisis.org

Maretjes

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijfendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

de Kattekop
childcare centre

2017 AWARD WINNER FOR SOUTH HOLLAND REGION*

In an independent survey parents assess the childcare centre as a **9.4** 56 reviews

Already for 35 years de Kattekop has been the child care centre for staff and students of Leiden University and affiliated institutions. Within walking distance of Leiden Central station. Open from 07.30 hrs. till 18.30 hrs.

More information
www.dekattekop.nl | tel. 071 517 6363

#reviewplatform Opinions.nl

Fear ensures nothing changes

Students in Belarus are banned from university for their political beliefs

Due to their political views, students in Belarus are being expelled from the university without warning. Two Dutch academics have come to their aid. "It's part of Europe too!"

BY MARLEEN VAN WESEL "I've been expelled from university twice", says Piotr Markiełaŭ (22) from Belarus. "The first time was in the spring of 2015, when I was involved in the local elections. We had set up a playful campaign, with funny internet videos, but the Dean thought I should be ashamed."

Markiełaŭ had been studying Physics at the Belarusian State University. He's not the only one to be expelled for his political views, which is why the Belarusian Students' Association and the Belarusian human rights organisation Viasna launched a campaign, *Teaching repression a lesson* this summer, with the help of Libereco, a German-Swiss association consisting primarily of students and former students of Eastern European Studies.

The association has two Dutch members: Christie Miedema (33) and Kate Bellamy (36). Miedema, a historian and guest lecturer at the University of Amsterdam had been an active member of Amnesty International for some time before she met other Libereco members on her various travels. "After all, it's a small world, the people who are interested in human rights in Eastern Europe", she explains. Bellamy is a linguistic doctoral candidate at Leiden University whose research centres on Purépecha, an indigenous language of Mexico, rather than on Eastern European languages. "My educational background differs from the usual ones at Libereco, but, being a native speaker of English, I can make sure no one fights about the English translations of their message", she continues.

She met Marco Fieber, Libereco's German president, when she went to Tbilisi while doing a Master's at

Leiden University. "Nowadays, he's a journalist for *The Huffington Post*. "I help him correct his texts for his own blog sometimes." In 2016, her knowledge of languages proved handy for a Libereco project and she has remained involved in the association ever since.

"We've investigated twelve cases of expelled students", says Miedema. "It's not a large number for a country with nearly ten million inhabitants, but if something like this occurred in the Netherlands, there'd certainly be plenty of attention." "They're students with deviant political ideas, ones who talk to independent media or who attend protests", adds Bellamy. "There always seems to be some academic reason to expel them from university."

It's what happened to Markiełaŭ. "In 2016, I paid my tuition fees again after being away for a year", he recalls. "For one term, I attended lectures and passed all the tests that give you admittance to the exams. Despite that, a few days before New Year's Eve, I was told I was to be expelled again." The official reading was that he had skipped some lectures. "In reality, everyone skips something of the overloaded programme – there are even lectures on Saturday. But if they're looking for a reason, that's what they'll say."

He suspects the real reason is different. "The month before, there was a public holiday and there were some old Soviet flags and posters with Stalin on them at the faculty. I didn't like it: my grandfather's grandfather was sent to the Gulag and never came home. When I asked the Dean to remove the pictures, he just said: 'No.' So I decided to ring a journalist I knew. While I was on the phone, the Dean came up to me: 'Right, now you're in trouble...' The posters vanished soon after." But so did Markiełaŭ.

"It doesn't just mean that those students can't finish their education", Bellamy points out. "The career and the life they had in mind are snatched away."

"Well, at least we can still embark

Expelled Belarusian student Piotr, in a short video from Libereco.

on another career", says Markiełaŭ, playing it down. "It's much harder for scientists to oppose the regime. Here, fear ensures that nothing changes."

"For a while, it looked as if the regime was becoming more liberal," says Miedema. "Belarus presented itself as the acceptable negotiating partner in the region, with everything that was happening in Ukraine. The European sanctions were withdrawn. However, when the regime was confronted with protests again this year, against a tax on unemployment, for instance, they immediately resorted to their usual measures, such as arrests."

A Libereco report reveals that the drop in the number of arrests was in reality hiding something else. "In the meantime, more people were fined", Miedema explains. "A smart move by the regime, because fines are not as mediagenic."

The regime is the government under President Aleksandr Lukashenko. "He's been in power since 1994", says Bellamy. "Scarcely anything's

changed since then. Outside Belarus, he's called Europe's last dictator, which is why it's so important to call attention to these issues. After all, it's part of Europe. The Bologna Declaration applies just as much to those students as to students in the Netherlands. They ought to have the same rights as students in the rest of Europe." The declaration, which was signed by 29 European ministers of education in 1999, means that the Bachelors- Masters structure is now used throughout Europe and encourages more international exchanges of students and academics.

Markiełaŭ is glad of Libereco's efforts. "We really appreciate it. International attention is important because, in the end, there's one way of getting things to change here: not from the inside, but from the outside."

Libereco doesn't have a Dutch branch yet – Miedema thinks that it might be due to the language spoken among the members, which is German – but Piotr Markiełaŭ and oth-

er expelled students believe Dutch students can help. "Piotr has set up a petition as part of the joint Libereco, Viasna and Students' Association campaign. We're asking for solidarity from each country", Miedema explains. "We want to call attention to the issue, get the students back to university and prevent new cases. That last problem does not seem too bad, now that the academic year has begun."

Markiełaŭ enrolled again for the new academic year too. "But my application was turned down", he says. For now, he's studying at home. "Perhaps I can pick it up later. I might already be able to go back to university, if I went somewhere else, but I prefer to stay in. I'm still involved in politics, you see."

The petition Teaching repression a lesson, which will be presented to the Belarusian Minister of Education and the Board of the Belarusian State University is available at Change.org/belarusstudents.

Academische Agenda

Prof.dr. C.H. Hokke zal op maandag 16 oktober een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Geneeskunde, met als leeropdracht Glycobiologie van Gastheer-Pathogene Interacties. De titel van de oratie is 'Verbindende suikerverbindingen'.

Prof.dr. P. Steendijk zal op vrijdag 20 oktober een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Geneeskunde, met als leeropdracht Cardiovasculaire Fysiologie, in het bijzonder Onderzoek van Methoden en Vernieuwingen van het (Bio)Medisch Onderwijs. De titel van de oratie is 'Weerstand en compliantie'.

Prof.dr. R.A. Boin zal op maandag 23 oktober een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Sociale Wetenschappen, met als leeropdracht Politieke Wetenschap, in het bijzonder de Studie van Publieke Instellingen en Openbaar Bestuur. De titel van de oratie is 'De grenzeloze crisis: uitdagingen voor politiek en bestuur'.

Dhr. Y. Zhou hoopt op dinsdag 17 oktober om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Wave Propagation in Mechanical Metamaterials'. Promotor is Prof.dr. V. Vitelli.

Dhr. A. Genest hoopt op dinsdag 17 oktober om 11.15 uur te promoveren tot doctor

in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'Performance Requirement Prohibitions in International Investment Law'. Promotoren zijn Prof.dr. M.E. Koppenol-Laforce, Prof.dr. F. Baetens, en Prof. dr. P. Dumberry (University of Ottawa).

Mw. S. Luo hoopt op dinsdag 17 oktober om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Transition metal compounds with S/N-functionalized NHC ligands: structures, redox properties and electrocatalytic activity'. Promotor is Prof.dr. E. Bouwman.

Dhr. Y. Guo hoopt op dinsdag 17 oktober om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Shape Analysis for Phenotype Characterisation from High-throughput Imaging'. Promotoren zijn Prof.dr. F.J. Verbeek en Prof.dr. H.J. van den Herik.

Mw. X. Chen hoopt op dinsdag 17 oktober om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Human pharmacology of current and novel gaba-a-ergic treatments for anxiety'. Promotor is Prof.dr. J.M.A. van Gerven.

Mw. J. Niu hoopt op woensdag 18 oktober om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is

'Transcriptional control of pectin degrading enzymes in *Aspergillus niger*'. Promotor is Prof.dr. P.J. Punt.

Dhr. Q. Van hoopt op woensdag 18 oktober om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Adapted deformations and Ekedahl-Oort stratifications of Shimura varieties'. Promotoren zijn Prof.dr. B. de Smit en Prof. dr. F. Andreaata (Università degli Studi di Milano).

Mw. S. Zolfaghari hoopt op woensdag 18 oktober om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The Bakhtiaris: An anthropological-linguistic lexical study of Haft Lang nomads of south-western Iran'. Promotor is Prof.dr. A. Lubotsky.

Mw. S.E. de Jong hoopt op woensdag 18 oktober om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Immunological differences between urban and rural populations'. Promotor is Prof.dr. M. Yazdanbakhsh.

Dhr. P.V. Antonov hoopt op woensdag 18 oktober om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Towards thermo- and superlubricity on the macroscopic scale: from nanostruc-

ture to graphene and graphite lubrication'. Promotor is Prof.dr. J.W.M. Frenken.

Dhr. A.J.M. Hale hoopt op donderdag 19 oktober om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'New players in zebrafish caudal fin regeneration: differential requirement for protein-tyrosine phosphatases'. Promotoren zijn Prof.dr. J. den Hertog en Prof. dr. H.P. Spaik.

Dhr. V.H.S. van Rixel hoopt op donderdag 19 oktober om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Toward Selective Anticancer Metallodrugs'. Promotor is Prof.dr. E. Bouwman.

Dhr. G.G.P. Zom hoopt op donderdag 19 oktober om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Adjuvant-conjugated peptide vaccines for immunotherapy of cancer'. Promotoren zijn Prof.dr. F.A. Ossendorp en Prof.dr. C.J.M. Melief.

Dhr. T.J.M. Beenakker hoopt op donderdag 19 oktober om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Design and development of conformational inhibitors and activity-based probes for retaining glycosidases'. Promotoren zijn Prof.dr. H.S. Over-

kleeft en Prof.dr. G.A. van der Marel.

Mw. A.D. van Dam hoopt op donderdag 19 oktober om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Inflamed Fat'. Promotor is Prof.dr. P.C.N. Rensen.

Dhr. O.P. Blom hoopt op donderdag 19 oktober om 17.30 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Het litteken van de dood'. Promotoren zijn Prof.dr. W. Otterspeer en Prof. dr. Y. Van Dijk.

Mw. N. He hoopt op dinsdag 24 oktober om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Pre-implantation and placental development in humans and mice'. Promotoren zijn Prof.dr. C.L. Mummery en Prof. dr. F.M. Helmerhorst.

Mw. M. Reissert hoopt op dinsdag 24 oktober om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Writing Performance'. Promotoren zijn Prof. dr. J.W. Wesseling, Prof. F.R. de Ruiter en Prof. dr. F.T. Thun-Hohenstein (Academy of Fine Arts Vienna).

Mw. X. Chen hoopt op dinsdag 24 oktober om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Novel treatment options for bronchopulmonary dysplasia'. Promotor is Prof.dr. F.J. Walther.

Dhr. A. Shatskov hoopt op woensdag 25 oktober om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Hittite nasal presents'. Promotor is Prof.dr. A. Lubotsky.

Dhr. L. Mangnus hoopt op donderdag 26 oktober om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'MRI in the earliest phases of RA'. Promotoren zijn Prof.dr. A.H.M. van der Helm- van Mil en Prof. dr. T.W.J. Huizinga.

Mw. R.M. Voll hoopt op donderdag 26 oktober om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'A grammar of Mundabli, A Bantoid (Yemne-Kimbi) language of Cameroon'. Promotor is Prof. dr. M.P.G.M. Mous.

Mw. G. Akdemir hoopt op donderdag 26 oktober om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Improving targeted treatment in early rheumatoid and undifferentiated arthritis'. Promotor is Prof. dr. T.W.J. Huizinga.

Dhr. M.C. Burgmans hoopt op donderdag 26 oktober om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Advancements in minimally invasive image-guided liver therapies'. Promotor is Prof. dr. A. de Roos.

De 007 van de botanie

'Gelukszak' Redmond O'Hanlon geeft lezing over ontdekkingsreiziger

De Britse schrijver en avonturier Redmond O'Hanlon vertelt bij Studium Generale over ontdekkingsreiziger en 'bio-piraat' Henry Wickham. 'Zijn diefstal verwoestte de Braziliaanse economie.'

DOOR MARLEEN VAN WESEL Aan het begin van de twintigste eeuw namen de Aziatische koloniën van Groot-Brittannië zo'n beetje de volledige rubberproductie van het Amazonegebied over. 'Rubber! Dat nieuwe goud, dat in de negentiende eeuw onmisbaar was geworden, bijvoorbeeld voor de pakkingen van al die nieuwe machines', vertelt de Britse schrijver en avonturier Redmond O'Hanlon (1947).

In een lezingenreeks van Studium Generale en de Leidse Hortus botanicus, legt hij binnenkort uit hoe Brazilië die belangrijke handel verloor en wat daarbij de rol was van botanische tuinen én van de Britse ontdekkingsreiziger Sir Henry Alexander Wickham (1846-1928).

'Henry Wickham was een Britse *working class boy*. Hij verlangde naar succes en ontdekkingen, maar dat was in die tijd meestal weggelegd voor de *upper class*. Charles Darwin, en nou ja, eigenlijk iedereen die je verder nog kunt bedenken.'

Zelf volgde O'Hanlon de route van Darwin, toen hij in 2009 op een klipper meevoer voor de VPRO-serie *Beagle, in het kielzog van Darwin*. In 2012 en 2013 zond de VPRO twee seizoenen uit van *O'Hanlons Helden*, waarin hij negentiende-eeuwse ontdekkingsreizigers achterna reisde. Het programma won een Zilveren Nipkowschijf.

Een van die afleveringen ging al over Henry Wickham. 'In die aflevering voer ik de Amazonerivier af. Bijna al het rubber werd in de negentiende eeuw namelijk getapt uit bomen, diep in het regenwoud. Een plantage aanleggen zou handiger zijn, maar in de natuurlijke omgeving van de rubberboom, werkt dat niet. Daar komen immers ook de natuurlijke vijanden van de rubberboom voor, dus infecties en parasieten liggen op de loer. Zo kwam het dat Henry Wickham naar

'Ik vrees dat ik verliefd ben geworden op Nederland.' Foto Roger Cremers

Brazilië vertrok, om in 1876 naar Londen terug te keren met 70.000 zaden voor de Botanische tuin van Kew. Een geweldige diefstal! Hij was de 007 van de botanie.'

Of, zoals hij nu genoemd zou worden: een bio-piraat. 'Maar toen waren er nog geen wetten die zoiets verboden. Hoe dan ook, een aantal zaden ontkiemden en werden naar allerlei delen van het Britse Rijk gebracht: Sri Lanka en Maleisië. De Nederlanders kregen trouwens ook wat zaden, voor plantages op Java.'

Het duurde wel even voor de teelt een succes werd. In 1900 kwam 95 procent van de rubberproductie

nog uit het Amazonegebied, maar tegen het eind van Wickhams leven nog geen drie procent. In 1920 werd hij dan ook geridderd. In de tussentijd leefde hij na een reeks mislukte ondernemingen nog een poos in armoede en werd hij verlaten door zijn vrouw.

'Die diefstal verwoestte uiteindelijk de Braziliaanse economie. De Britten waren natuurlijk *total bastards*, maar eigenlijk waren zulke plantages in Brazilië dus niet mogelijk geweest. Vraag maar aan Henry Ford.'

De grote Amerikaanse autofabrikant was in de jaren twintig veel geld kwijt aan het Britse rubber.

Daarom besloot hij een eigen plantage te starten in Brazilië. 'Fordlandia. Het werd een ramp. Ford wist een hoop van massaproductie, maar niets van biologie. Ach, geen medelijden hoor: ook in Leiden rijden vast genoeg Fords rond.'

De afleveringen van *O'Hanlons Helden* begonnen standaard met de woorden: 'Ik ben in de verkeerde eeuw geboren. Ik had in de 19e eeuw moeten leven, toen 't merendeel van de wereld nog ontdekt moest worden.' 'Ik denk dat ik gewoon twee lange fragmenten vertoon, met halverwege een pauze', zegt hij over zijn lezing in Leiden. 'Dan zijn de studenten vast ook wel toe aan een glas wijn, denk je niet?'

Inmiddels woont hij niet meer in zijn oude cottage bij Oxford, waarvandaan hij in de eerste aflevering met zijn bekende rolkoffertje vertrekt, maar in Nederland. 'In Almere! Geloof mij, ik heb de plannen voor Almere gezien: binnen vijftig jaar is het de mooiste plek die je je kunt voorstellen. En ook nu is het al een paradijs voor mensen als ik, en voor de zandzwaluwen, de zeearenden, de haviken... Ik kan vanaf hier zelfs een beverdam zien.'

Hij werkt er aan een boek, op uitnodiging van de stad. 'Geen roman, daar zou ik gestoord van raken.' Er volgt een uitgebreide verhandeling met verontschuldigingen aan het adres van onder anderen Shakespeare, Tolstoj, en Rushdie. 'Allemaal genieën. Maar mijn boek begint bij de ijstijd. Zelfs in de flora rond Almere kun je de sporen nog zien. En in de Noordzee is de kaak van een sabeltandtijger gevonden uit die tijd.'

Of hij na het voltooien van zijn boek blijft? 'Ik heb het thuis nog niet besproken, maar ja: ik vrees dat ik verliefd ben geworden op dit land. En ik ben een gelukszak. Als ik wil reizen, hoef ik maar tegen een camera te gaan praten, en alles is mogelijk.'

Redmond O'Hanlon, *The seed of the rubber*. In de lezingenreeks *Botanische tuin* van Studium Generale en Hortus Botanicus. Lipsius, zaal 019, dinsdag 24 oktober, 19.30, gratis

Agenda

FILM

TRIANON

Borg/McEnroe

vr. zo. di. 16.20 + 21.20 + do. za. ma. wo. 19.00

KIJKHUIS

Walk with Me

za. zo. 13.45

LIDO

Kingsman: The Golden Circle

dagelijks 18.15, do. vr. za. zo.

ma. wo. 21.30

Zie verder: www.bioscopleniden.nl

MUZIEK

GEBR. DE NOBEL

Fris

Vr 13 oktober, 19.30, €10,-

The Dubbeez + Afterparty

Vr 13 oktober, 20.30, €11,00,-

Fuif #25

Za 14 oktober, 23.00, €15,-

Uneven Structure + Support

zo 15 oktober, 19.30, €15,-

Hallo Venray + Support: The Tumbles

vr 20 oktober, 19.30, €13,50

Arrested Development

Vr 20 oktober, 19.30, €25,-

Singlefeestje: 5 jaar

Vr 20 oktober, 23.00, €12,50

Moon

Za 21 oktober, 19.30, €8,-

Milesrock: Miles Davis meets Jimi Hendrix

Do 26 oktober, 19.30, €15,-

PAARD

Vopli Vidopliassova

Vr 13 oktober, 20.00, €45,-

The Magic Mumble Jumble EP

Release

Vr 13 oktober, 19.30, gratis

Mondriaan Jazz Festival

Za 14 oktober, 14.30, €27,50,

verschillende locaties

DIVERSEN

LIPSIUS

Lezing: Sophie Labelle: Assigned Male

Do 12 oktober, 20.00, Lipsius zaal

028

COC

Gender Free Zone: make-up workshop

Vr 13 oktober, 20.00, Bovenbar COC

Leiden

Roze wandeling door Leiden, met Peter van Eeten

Zo 15 oktober, 15.00 - 17.30, verzamelen bij De Kroon

Opening Regenboog (zebra)pad Northgo College Noordwijk

Wo 25 oktober, 10.30

VRIJPLAATS

English Comedy Leiden: Just Kidding

vr 13 oktober, 8.30

STERRENWACHT

Filosofie en Spiritualiteit: Eckhart en Dogen

Vr 13 oktober, 13.30, gratis, zaal c104

INS BLAU

Dans: HOWL door OFFprojects / Amos Ben-Tal, Spinvis + Saartje van Camp

Di 17 oktober, 20.30, €17,50

HET MUZIEKHUIS

Dabke Night

Za 14 oktober, 20.30, €10,-, of €7,50 voor studenten

RIJKSMUSEUM VAN OUDHEDEN

Along the Road to Nineveh

20 oktober 2017 t/m 25 maart 2018

VAN STOCKUM

Lezing: Martin Hendriksma over zijn boek De Rijn

Do 12 oktober, 19.30, gratis

ISS DEN HAAG

Lezing: Dick de Zeeuw door Klaas van Egmond

Do 19 oktober, 16.00, aanmelden per mail

STADSGEHOORZAAL

Benefietconcert: Pia Douwes & Friends voor Stichting Welhallo

Ma 16 oktober, 20.00, €35,-

NIEUWE ENERGIE

Dr. Willem Koetsenruijter: Echt en oorspronkelijk: authenticiteit als retorische beeldtrend,

Do 12 oktober, 16.30, gratis, of €10 met diner

IMPERIUM

Anika Duut van Goor: Scoren naar Behoren

Zo 22 oktober, 15.30, €14,34,

€9,34 voor studenten

In memoriam

Prof.dr. Glen Newey (1961 - 2017)

Op 30 september 2017 is op tragische wijze een einde gekomen aan het leven van Glen Newey, hoogleraar Politieke Filosofie aan het Instituut voor Wijsbegeerte. Hij was een markante persoonlijkheid en een uniek geleerde, die op onnavolgbare wijze leiding gaf aan het cluster praktische filosofie in Leiden. Collega's, vrienden en studenten zullen zijn eruditie, zijn toewijding en zijn gevoel voor humor verschrikkelijk missen. Glen was een politiek denker van internationaal formaat. Wereldwijd reageren vakgenoten geschokt op zijn dood.

In zijn wetenschappelijke werk richtte Glen Newey zich op de beloften en beperkingen van het politiek liberalisme. Hij schreef twee boeken over verdraagzaamheid als een problematisch ideaal in moderne democratieën: *Tolerance in political conflict* (2013) en *Virtue, reason and toleration* (2008). Hij redigeerde een veelgeprezen bundel over vrijheid van meningsuiting: *Freedom of expression: counting the costs* (2008). Glen had weinig op met moralisme. Hij wilde anderen niet vertellen wat ze moeten denken. Hij wilde begrijpen wat er gebeurt wanneer politieke idealen zoals vrijheid en verdraagzaamheid stuiten op de harde werkelijkheid van meningsverschillen, conflicten en machtsrelaties, waarbij complexe en vaak tragische keuzes moeten worden gemaakt.

In meer algemene zin was Glen geïnteresseerd in de rol van rationaliteit en

Glen maatschappelijk actief voor onder andere Amnesty International en de Fondation Shan, een stichting voor gehandicapte kinderen in Brussel.

Onze gedachten gaan uit naar zijn familie, die wij veel sterkte wensen.

—Zijn collega's van het Instituut voor Wijsbegeerte

van idealen in de politiek. In zijn hoofdwerk *After Politics* (2001) bekritiseerde hij liberale politieke theorieën vanwege hun gebrek aan realiteitszin. Daarmee plaatste Glen zich in de voorhoede van de nieuwe 'realistische' politieke filosofie in de traditie van Machiavelli en Hobbes (over wiens *Leviathan* hij een handboek schreef). Glens werk heeft grote invloed gehad op denkers in deze traditie. Op stapel stond een bundel onder de titel *Rogue Theodicy*, waarin Glen zijn ideeën verder uitwerkte in dialoog met zijn critici. Het boek zal nu helaas moeten verschijnen zonder Glens repliek op de commentaren.

Onlangs legde Glen de laatste hand aan een boek over politieke filosofie, terwijl hij inmiddels alweer bezig was met twee nieuwe boeken: een over markten en een over slavernij. Glen Newey leverde vele bijdragen aan het publieke debat, onder andere via zijn veelgelezen en veelgeprezen blog voor de *London Review of Books*.

Naast deze omvangrijke academische productie was Glen maatschappelijk actief voor onder andere Amnesty International en de Fondation Shan, een stichting voor gehandicapte kinderen in Brussel.

Het Clubje

Foto Taco van der Eb

'Game of Thrones is nep hoor'

Historisch Vrijvechten Nederland (HVN)

Joost Meijering (22, geneeskunde): 'Ik lees veel fantasyboeken en speel veel *Dungeons & Dragons*. Sinds april ben ik hier begonnen. Ik ben nu mijn eigen gear aan het verzamelen, zoals deze helm. Volgend jaar wil ik meedoen aan wedstrijden. Ik begin binnenkort wel aan mijn co-schappen dus het is even afwachten of ik kan blijven zwaardvechten.'

Bob van Meijeren (23, scheikunde): 'Ik vond moderne geschiedenis op de middelbare school altijd een beetje suf. Zoals de Tweede Wereldoorlog bijvoorbeeld: er leefden nog mensen uit die tijd, dus waarom is het geschiedenis? Middeleeuwse verhalen over ridders vond ik altijd vet.'

'Ik had al iets van vijf zwaarden waarvan een paar uit Frankrijk. Het zijn van die replica's, zoals in *The Lord of the*

Rings. Nu weet ik tenminste hoe ik ze moet gebruiken.'

Matthys Kool (30, docent-assistent geschiedenis): 'We gebruiken manuscripten vanaf de veertiende eeuw om het zwaardvechten zo traditioneel mogelijk te benaderen. Voor het zwaardvechten zijn complete handboeken geschreven. We bekijken de teksten, en analyseeren wat er op de plaatjes gebeurt. Dan staat er bijvoorbeeld: 'Slaat naar hoofd, steekt naar borst', wij bepalen dan hoe die beweging er waarschijnlijk uit hoort te zien.'

Van Meijeren: 'Iedereen die hier lid wil worden moet ook lid worden van de Historical European Martial Arts (HEMA). Heb je trouwens al van Thys' prijzen gehoord?'

Kool: 'In Boston heb ik twee gouden

medailles gewonnen. Tijdens het duel-leren moesten er wel twee medici aan te pas komen. We hebben wel helmen op, maar ik had een jongen precies op zijn oor geraakt. Daardoor was hij even doof. De andere jongen raakte ik op de achterkant van zijn helm, net op zijn nek. Daar was hij niet zo blij mee.'

Kevin Kneppers (19, mechatronica): 'Dit is onze eerste keer. Wij zijn hier via de Albert Heijn-actie.'

Ilke Verweijen (21, archeologie): 'Zijn moeder had punten gespaard. Daarmee kan je vijf keer gratis sporten. Alles op het Universitair Sportcentrum viel af, want dat kan je normaal ook al doen. Studiegenoten die aan zwaardvechten doen, vroegen telkens of ik meeding. Ik durfde niet omdat ik bang was dat ik zou falen. Nu kan ik hier mooi oefenen.'

Kneppers: 'Wow, wat heeft hij nou voor zwaard? Dat lijkt er wel eentje uit de toekomst. Ze zijn hier wel van alle markten thuis zeg.'

Van Meijeren: 'Vechten op tv is trouwens nep hoor. *Game of Thrones* bijvoorbeeld is allemaal voor de show. Ik zie het er nog niet aan af, maar ik denk dat Matthys dat wel ziet.'

Henric Jansen (22, filosofie en klasieke talen): 'Tja, je moet natuurlijk wat van de historische snelheid en effectiviteit weglaten om het sensationeel en groots te maken. Vaak slaan ze te langzaam, of twee meter ernaast. In *Game of Thrones* vecht iedereen bijvoorbeeld met zwaarden alsof het betonnen blokken zijn.'

DOOR MELLE PETERS

Column

Vaarwel

Mijn pad kruist regelmatig met opmerkelijke docenten, maar er is er slechts één Glen Newey. Hij leerde ons over utopia's, dystopia's en wie die filosoof nou ook alweer was die het loodje legde tijdens het met sneeuw volstoppen van een kip. (Dat was Francis Bacon, mocht je benieuwd zijn geworden.)

Van anderen hoorde ik verhalen over Glens verontschuldigen aan een whiteboard waar hij per ongeluk tegenaan stootte, gevolgd door reflectie op het wel of niet dragen van plichten jegens levenloze objecten. Of bijvoorbeeld over die ene keer dat hij zijn PhD-student een documentaire liet kijken over dolfijnen aan de IJssel en 'm daarmee nog iets verder hielp ook. In ieder geval was er niemand die ont kwam aan zijn humoristische kritiek op de monarchie, die hij leverde als de academische variant van *Lucky TV*.

Wat ik aan Glen bewonder, was zijn unieke kijk op satire als maatschappijkritiek, wat hij haarfijn in allerlei utopische en dystopische werken opmerkte. Hij leidde onze reizen door dergelijke fictieve werelden. We liepen erin rond, namen vervolgens wat stappen terug en grinnikten vanaf daar nog wat om vervolgens onze eigen samenleving weer eens onder de loep te nemen.

Ook gebeurde het weleens dat er een deel van zijn wijsheid zoekraakte tussen alle *special effects* in een PowerPoint, waarna hij sprak: 'Well I guess that's another pearl of wisdom lost to eternity.' Sinds Glen een boot kocht, voelt het echter alsof al zijn parels van wijsheid weg zijn van hier, maar het is hem niet kwalijk te nemen. De man kon de drang gewoon niet weerstaan om de vaste grond onder zijn voeten even te verruilen voor een wankelend scheepsdek.

Op een bepaalde manier was de aanschaf zelfs een blijk van liefde. Zijn veertienjarige zoon, die af en toe langskwam uit Engeland, hield namelijk van vissen. Het tragische is echter, dat zijn net-aangeschafte boot het eindstation nooit haalde. De reis naar zijn huis in Amsterdam eindigde met een bootbrand in Capelle aan den IJssel. Glen werd het tegenovergestelde van Acda en de Munniks Herman; het regent dan ook geen zonnestralen in Lipsius 0.03, waar hij nu eigenlijk college had gegeven.

Toch gebeurde het wel vaker dat hij niet in de zaal was waar hij college hoorde te geven, zoals nu, vertelt een van zijn studenten hier bij zijn herdenking. Een tijdje terug bespraken ze bijvoorbeeld Foucault over macht, waarna hij zonder aankondiging zo'n half uur op de gang is gaan staan om te kijken wat ze zouden doen en dus hoe de machtsverhoudingen binnen zijn klaslokaal waren – en daarbuiten. Glen Newey bracht mensen iets bij, zelfs zonder daadwerkelijk daar te zijn.

En nu doet hij dat voor altijd.

MATTIJN DE GROOT is student wijsbegeerte

Bandirah

